

SEPIADES

Foto raf Koleksiyonlarını Kataloglamak

Edwin Klijn

Yola de Lusenet

Avrupa Koruma ve Eri im Komisyonu

Avrupa Koruma ve Eri im Komisyonu (ECPA) Avrupa ar iv ve kütüphanelerinde bulunan koleksiyonları gelecekte de eri ilebilir kılmak maksadıyla yapılacak her türlü faaliyeti organize etmek ve desteklemek üzere 1994 yılında kurulmu tur. Kitaplar, dokümanlar, foto raflar, filmler, teypler ve disklerin tümü zaman içerisinde bozulmaya mahkûmdur. Dijital devrim bizi yazılım ve donanım alanlarında da yeni bozulma ve eskime problemleri ile tanı tırmı tır. Belgesel mirasımızı gelecek nesillerin de kullanımına hazır halde tutmak maksadıyla, korunmaları için büyük çaplı planlamalar ve programlar yapılmak zorundadır. ECPA koruma ve eri im sahalarında Avrupa kültürel miras kurumları arasında bir tartı ma ve dayanı ma platformu olarak görev yapmaktadır. ECPA kurumlar arası uzmanlık ve tecrübeden kar ılıklı olarak istifade edilmesini sa lamak maksadıyla konferans, toplantı ve çalı taylar düzenlemektedir.

ECPA sekreteryası Amsterdam'daki Hollanda Bilimler ve Güzel Sanatlar Kraliyet Akademisi'nde ikamet etmektedir ve ba kanlı nı da Portekiz Milli Kütüphanesi yardımcı müdürü Fernanda Campos yürütmektedir.

Avrupa Koruma ve Eri im Komisyonu (ECPA)
Hollanda Bilimler ve Güzel Sanatlar Kraliyet Akademisi
Kloveniersburgwal 29
P.O.Box 19121
NL-1000 GC Amsterdam
The Netherlands
T +31-20-551 08 39 F +31-20-620 49 41 E ecpa@bureau.knaw.nl
<http://www.knw.nl/ecpa>

Kapaktaki resimleme: Tarragona, Punta de la Bana Deniz Feneri, Ebro's A zı, yakla ık olarak 1867, Foto raf: José Martínez Sánchez, spanya Milli Kütüphanesi'nin müsaadesi ile

Dizgi ve tasarım:
Edita, Hollanda Bilimler ve Güzel Sanatlar Kraliyet Akademisi

ISBN 90-6984-417-6

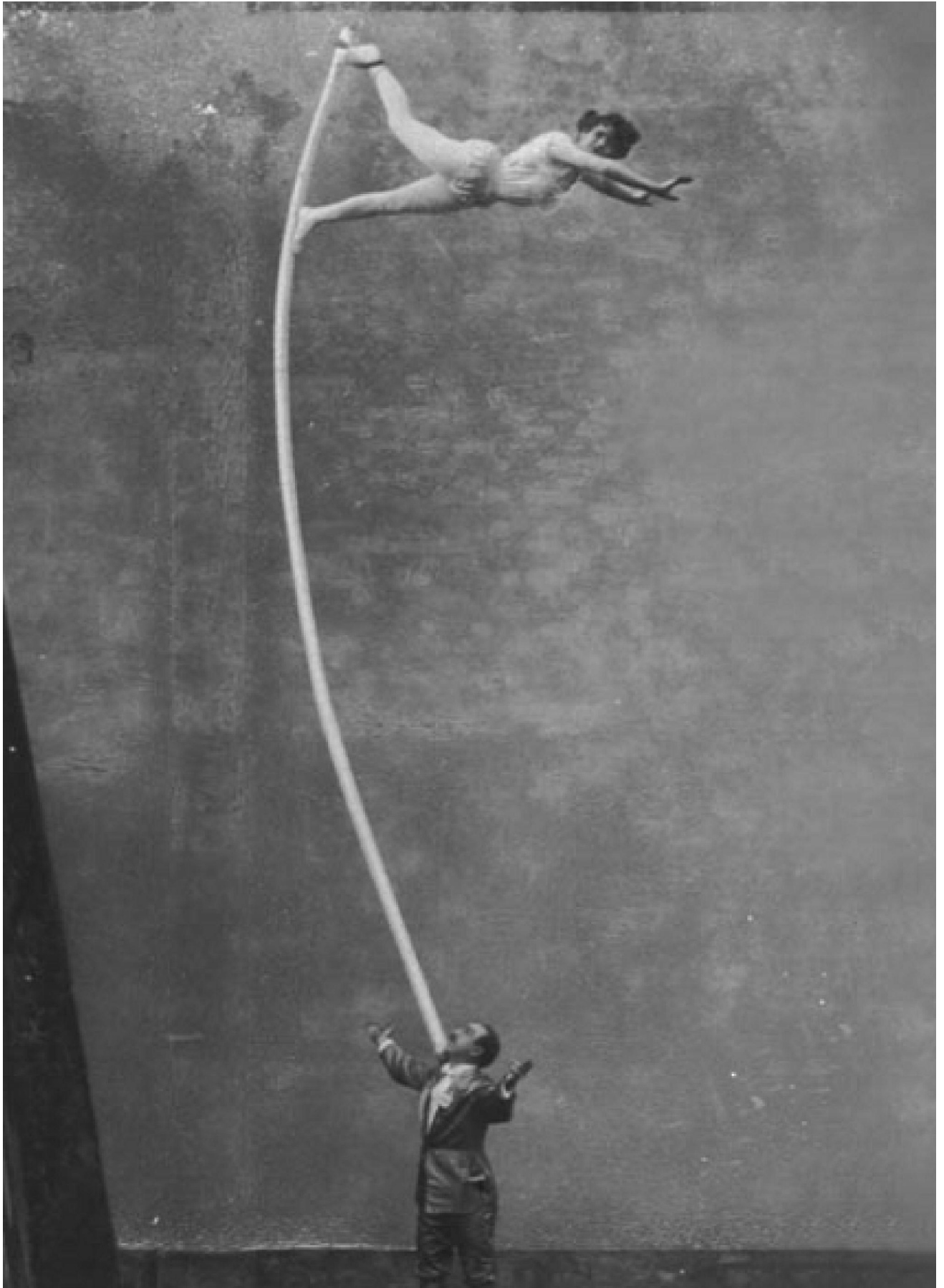
Avrupa Koruma ve Eri im Komisyonu (ECPA) tarafından 2004 yılında Amsterdam'da basılmı tır.

© Copyright 2004 Avrupa Koruma ve Eri im Komisyonu

Bu yayının hiçbir kısmı yayıncının izni olmadan yeniden basılamaz veya kopya edilemez. E itsel amaçlar, ki isel çalı ma ve ara tırma dâhil olmak üzere ticari olmayan amaçlar için yeniden basma izni verilebilir. ECPA ve yazarlar kaynak olarak gösterilmek zorundadır.

çindekiler

Rapor hakkında	5
Foto raf koleksiyonlarını kataloglamak	7
SEPIADES: farklılıkları birle tirmek	35
Ayrıntılarıyla SEPIADES	39
SEPIADES yazılım aracı	43
lave kaynaklar	47

Rapor hakkında

Bu rapor SEPIADES (SEPIA Veri Eleman Seti) tavsiye raporu ve SEPIADES yazılım aracı hakkında geri besleme bilgisi sağlamak amacıyla hazırlanmıştır. Anılanların her ikisi de 1999-2003 yılları arasında foto raf koleksiyonlarının korunması amacıyla AB fonu ile yürütülen SEPIA (Avrupa Foto raf Görüntülerini Erişim için Koruma) projesi çerçevesinde geliştirilmiştir.

SEPIADES foto raf koleksiyonlarını kataloglamak için kullanılan çok düzeyli (multilevel'in karışımı olarak kullanılmıştır) bir veri eleman setidir. 21 temel elemanın haricinde çok özel ve detaylı elemanların da kullanımı için birçok öneri içermektedir. Bu rapor SEPIADES'in arkasındaki gerekçeleri açıklayarak modelin ve yazılım aracının tanıtımını sağlamaktadır. Bu rapor kataloglama işinde çalışanlar ve karar vericiler de dâhil olmak üzere foto raf koleksiyonlarının kataloglanmasında görev alan herkese hitap etmektedir.

Yardımları ve nazik işbirlikleri için ayrıca da ismi geçen insanlara teşekkür bir borç biliriz: Patricia Alkhoven, Tim Harris, René van Horik, René Kok, Rutger Kramer, Ania Michas, Anne Muller, Mariann Odelhall, Huub Sanders ve Paula Witkamp.

Son fakat kesinlikle imdiye de in saydıklarımız kadar önemli olarak katkıları ve uzmanlıkları ile 3 yıl süren işbirliğimizi fevkalade ve emelceli bir projeye çeviren çalışma grubu arkadaşlarımız Kristin Aasbø, Anne Isomursu, Isabel Ortega García ve Torsten Johansson'a samimi teşekkürlerimizi sunarız.

Edwin Klijn
Yooala de Lusenet

*Önceki sayfadaki foto raf: Morandiniler, 1900'ler. Jelâtin kağıdı, 129x7 mm. Posta kartına basılı.
F.Ardavin – L.Parish Koleksiyonu, İspanya Milli Kütüphanesi (Madrid)'nin izniyle.*

Foto raf koleksiyonlarını kataloglamak

Güzel bir tanımlama, her koleksiyonda bir foto rafı hem ara tırmacı, hem kataloglayıcı hem de ziyaretçi için görünür kılan en önemli unsurdur. O, kullanıcılara aradıkları şeyi bulmalarında yardımcı olarak ve erişimi sağlayarak bir koleksiyonun kapılarını açan eysidir. Katalog kayıtları erişime imkân sağlayan bilgiler haricinde bir foto rafın nasıl temin edildiğini, fiziksel özellikleri ve kondisyonunu, telif hakkı ile ilgili bilgilerini, erişim kısıtlamalarını v.b.de içerir.

Katalog foto rafın içeriğini belirler; sağladığı bilgi foto rafın ayrılmaz bir parçasıdır, foto raf ve o foto rafa ait katalog girdisi bir bütün olur. Kataloglar foto rafın kendisinde görülemeyen ekstra bilgiler sağlayabilirler veya bakanlara gördüklerini anlamaları ve yorumlamaları için hayati öneme sahip bilgileri sunabilirler. Kataloglar foto rafın hem aranabilirliğini hem de anlaşılabilirliğini geliştirirler.

ECPA¹ 1999 yılında foto raf koleksiyonu sahibi Avrupa kültürel miras kurumları arasında bir anket düzenlemiştir. Bu ankete, sahip olduğu foto raf sayısı 700 ila 12 milyon arasında değişen, toplam sayısı ise 120 milyonu bulan, koleksiyonu sahibi 29 Avrupa ülkesini temsil eden 141 kurum katılmıştır. Bu foto rafların yarısından fazlası 50 yaşımdan daha yaşlıdır, çoğu zamana bağlı olarak eskime-bozulma ve kullanıma bağlı yıpranma-yırtılma nedeniyle ciddi derecede risk altındadır.²

20–30 yıl öncesine kadar foto raflar çoğunlukla ihmal edilmekteydi. Birer örnek olarak değil koleksiyonlar olarak ('bu ... foto raflarını içeren bir kutudur') kısa ve öz bir biçimde kataloglanıyorlar veya hiç kataloglanmıyorlardı. Depolama tatmin edici seviyede değildi, örneğin foto rafları diğer kâğıt dokümanlarla birlikte depolamak hiç sıradışı değildi ve görünen o ki 1980'lerde bazı arşiv görevlileri hala 'foto raflar bir arşiv olur turmazlar' görüşünü savunuyorlardı.³

Bir önceki sayfadaki foto raf: apkalı kız, posta kartı, anonim, tarih yok, ECPA (Amsterdam)'nın izniyle.

1 ECPA web sitesi, url: <<http://www.knaw.nl/ecpa/>>

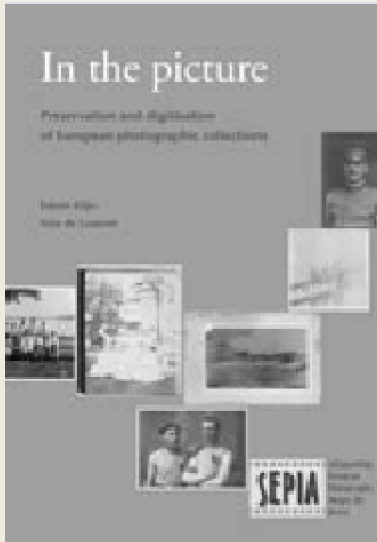
2 E. Klijin and Y. de Lusenet, In the picture. Preservation and digitisation of European photographic collections [Foto rafında: Avrupa Foto raf Koleksiyonlarına Genel Bakış], (Amsterdam, 2000), url: <<http://www.knaw.nl/ecpa/publ/pdf/885.pdf>>

3 G. Fioravanti, 'Present Activities and Future Projects of the Italian Center for Photoreproduction, Binding and Restoration (cflr) in the Field of Archival Photographic Collections Preservation', paper presented at sepia conference 'Changing Images. The role of photographic collections in a digital age', [İtalyan Fotoreprodüksiyon Merkezinin Mevcut Faaliyetleri ve Gelecekteki Projeleri, Arşivsel Foto raf Koleksiyonlarının Korunması Alanında Ciltleme ve Restorasyon], 'Değişen Görüntüler. Dijital Çağda Foto raf Koleksiyonlarının Rolü' adlı SEPIA konferansında sunulan bildiri, Helsinki 18-20 September 2003, url: <<http://www.knaw.nl/ecpa/sepia/conferencePapers/Fioravanti.pdf>>

FOTO RAFIN ÇİNDE:

Avrupa Foto raf Koleksiyonlarına Genel Bakı

"Foto rafın çinde" Avrupalı kurumların koruma ve dijitalle tirme anlamında foto raf koleksiyonlarını nasıl idare ettiklerini kısaca anlatmaktadır. Raporu olu turmak için gerekli olan materyal Aralık 1998'den ubat 2000'e kadar geçen 14 aylık süre içerisinde toplanmı tır. Veriler foto raf koleksiyonu sahibi 300'den fazla kuruma anket göndermek suretiyle toplanmı tır. Yaklaşık olarak 140 kurum anketi yanıtlamı tır ve bu yanıtlar bu raporun temelini olu turmaktadır. lave olarak, çok büyük koleksiyon sahibi birkaç kuruma i ziyaretleri yapılmı ve ara tırma sonuçlarına bir ba lam olu turmak için masa ba ı ara tırması icra edilmi tır.

*Klijn, E., Lusenet, Y. de
ECPA raporu 11
Avrupa Koruma ve Eri im Komisyonu,
2000, vi + 69 pp. isbn 90-6984-294-7*

Ara tırmadaki kurumlar, toplam olarak yarısı 50 ya ından fazla olmak üzere yaklaşık olarak 120 milyon foto rafa sahiptir. Foto rafların ömrü yüzyıllarla de on yıllarla ölçülebilir ve bu foto rafların ço u bugün itibariyle korunmalarının aciliyet te kil etti i bir ya a ula mı tır.

A a ıda ula ılan belli ba lı sonuçlar sıralanmı tır:

- Birçok kurum özel olarak foto raf bakımı ve korunması alanında yeti tirilmi elemana sahip de ildir ve uzmanlı ın belli ba lı birkaç kurumda yo unla tı ı gözlemlenmektedir.

- Foto raflar için çok geni bir yelpazede tanımlama modelleri kullanılmı tır.

- Kurumların ço unlu u ya dijitalle tirme projelerine ba lamı veya ba lamayı planlamaktadır.

- Dijitalle tirme için ana sebep hassas durumda olan orijinal malzemeleri sık kullanımın etkilerinden korumaktır

- Dijitalle tirmenin en çok zaman alan ve en maliyetli boyutu arama faaliyetinin temelini olu turacak olan tanımlamaların yapılmasıdır.

- Orijinallerin tanımlanma seviyesinin etkin aramalar yapmak için genellikle yetersiz oldu u tespit edilmi tir ve birçok kurum foto raf koleksiyonlarını tanımlanmasında dijitalle tirme projeleri ba ladı ında tamamlaması gereken i birikimi ile yüz yüzedir.

Foto rafların zaman içerisinde daha fazla takdir edilmeye başlanmasıyla bütün bunlar değişti. Foto rafçılık sadece büyük insan kitlelerini çeken popüler bir sanat dalı haline gelmekle kalmadı, bununla birlikte foto raflar profesyonel çevrelerde üzerinde çalışılmaya değer ve uygun şekilde korunmaya ve bakıma muhtaç değerli sanat eserleri ve belgesel kayıtlar olarak kabul edilmeye başlandı. Kültürel miras kurumları sergiler düzenleyerek ve web sitelerinde dijital koleksiyonlar yaratarak görsel malzemelerine daha ciddi bir gözle bakmaya başladıklarını gösterdiler.

Artan halk ilgisi dikkatleri sadece foto raflara değil aynı zamanda onların kataloglarına da çekmeye başladı. Halen, foto raf koleksiyonlarına en uygun erişim artlarını sağlamak için hem koruma hem de kataloglama alanlarında yapılması gereken birikimli bir yolda bulunmaktadır. Foto rafları koruma altına almak ve kataloglarını geliştirmek amacıyla hatırı sayılır yatırımlar yapılması gerekmektedir. Kaynaklar sınırlı olduğu için de izleyicilerinin taleplerini karşılayabilmek adına pratik ve uygulanabilir çözümler arayan kültürel miras kurumları zor kararlarla yüz yüze bulunmaktadır.

Kataloglamada başlıca kaygı uygulanabilirliktir. Her bir dünyada her foto rafın her bir özünün doğrudan bulunabilmesini sağlayacak şekilde tanımlanmalıdır. Her ne kadar çok arzu edilir bir durum olsa da örnekte bazında kataloglama yapmak içerdiği iş yoğunluğu nedeniyle çok zorluklar içermektedir. Örnek vermek gerekirse 536.000 foto raftan oluşan bir koleksiyonu örnekte bazında kataloglamak 30.000 iş gününü, yani yaklaşık olarak 136 yıllık kesintisiz kataloglama yapmayı gerektirmektedir.⁴ Bu nedenle bazı kurumlar en azından ellerindeki malzemelere dair kurumsal bir bilgi sunabilmek için öncelikle üst seviye kataloglama seçeneğini tercih etmektedir.

Tanımlamaların sadece sayısı değil aynı zamanda kalitesi de göz önünde bulundurulması gereken önemli bir husustur. Belirli standartları takip etmeleri durumunda katalogların kalitelerinin arttığı yönünde yaygın bir kabul bulunmaktadır. Ancak, bazıları dediği gibi, standartlarla ilgili en iyiyi, içlerinden seçmek üzere birçok standart bulunmaktadır. 'Foto rafın içinde' araştırması foto rafları kataloglamak için birçok farklı tanımlayıcı model kullanıldığını ortaya çıkarmıştır. Özellikle, foto raf koleksiyonlarının bir kurumun sahip olduğu malzemelerin sadece küçük bir bölümünü oluşturduğu durumlarda, bu koleksiyonlar sıklıkla özellikle foto raflar için

⁴ 536,000 'Foto rafın içinde' adlı raporun araştırma kitlesinin ortalama büyüklüğüdür, bir materyalin kaydı için harcanacak zaman 20 dakika, bir çalışma günü 6 saat ve bir yıl 220 çalışma günü olarak alınmıştır.

DATAELEMENTKATALOGEN:

svেç foto raf kataloglarının standartla tırılması

1996 yılında sveç Fotosekretaryası ve sveç Milli Ar iv Kurulu foto raf koleksiyonu sahibi ar iv, kütüphane, müze ve di er kültürel miras kurumlarının kullanımına uygun bir foto raf tanımlama modeli kurmaya karar verdiler. Ba langıçtan beri bu çalı ma ile ilgili kurumların tamamı foto rafların orijinal amaç ve kullanımına dair bilginin muhafaza edilmesinin tartışılmaz de eri konusunda ikna olmu tu. Bir koleksiyonun onu yaratan ki i ya da kuruma ba lantılı olarak bir arada tutulması kararla tırılmı tı. Bilgi sisteminde bir bütün olarak beraberce temsil edildikçe, materyallerin fiziksel olarak aynı yerde bir arada tutulması zorunlu de ildi. Köken konsepti yeni ilkelerin temelini olu turdu.

Bu ilkeler tartışılırken çok az sayıda kurumun her bir foto rafı kaydedebilecek kaynaklara sahip oldu u ortaya çıktı. Aynı zamanda, sveç Foto raf Çalı ma Grubunun tecrübeleri ile belli oldu ki, birçok kurum ya çalı ma grubunun bulaca ı sistemi kullanmak ya da hiçbir kayıt tutmamak zorundaydı. Bu nedenle gruplama seviyesi ne olursa olsun çok düzeyli bir yapı olu turulması kararla tırıldı. Çok düzeyli yapı ISAD (G) ilkelerinden kopyalandı.

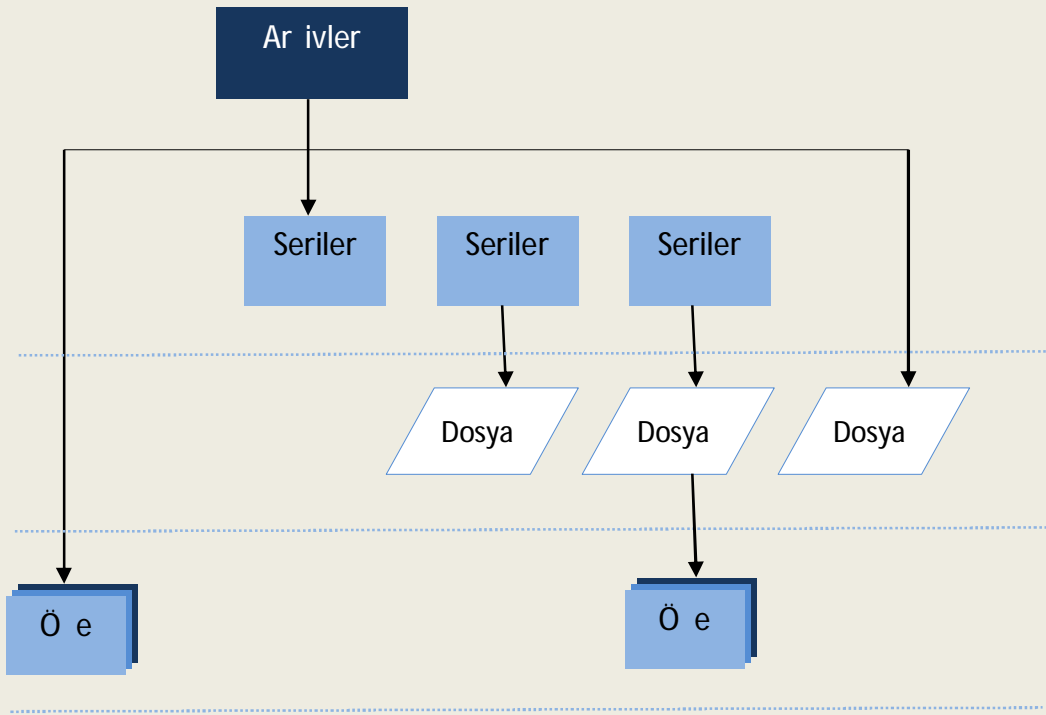
Çalı ma grubunun verdi i isimle 'Dataelementkatalogen' çok sayıda ö eyi tanımlar. Bunu sebeplerinden bir tanesi de i ik gelenek ve ihtiyaçları birle tirme tutkusudur. Ancak bütün ö eler kullanılmak zorunda de ildir: her bir kurum kendi önceliklerini belirlemeli ve ihtiyaç duyduklarını seçmelidir. Bilgi takasını mümkün kılmak için yalnızca birkaç ö enin kullanılması gereklidir.

Bunlar malzemenin kimli ini, kayna ını ve neyi resmetti ini (gösterdi ini) belgeleyen ö elerdir. Katalogdaki ö eler a a ıdakileri kapsayan bir modelde düzenlenmi tir.

1. Genel bilgi
Katalog ve bilgi güncellemelerinden sorumlu kurum bilgileri.
2. Kimlik beyanı alanı
Tanımlanan materyale ait bilgiler-ar iv, koleksiyon, seri veya foto rafın-referans kodu, ismi ve tarihi.
3. Kaynak ve kontekst (ba lam)
Materyalin yaratıcısına (foto rafçıya) ait bilgiler.
4. Çerik ve yapı alanı
Çerik açıklaması ve anahtar kelimeler.
5. Eri im ve kullanım artları alanı
Materyalin kullanılabilirlik durumu ve telif hakkı ile ilgili bilgiler.
6. Benzer materyaller alanı
Tanımlanan materyal ile önemli ba lantıları olan di er materyallere dair bilgiler.
7. Teknik bilgiler alanı
Kullanılan foto raf üretim tekni i ve boyutlara dair bilgiler.

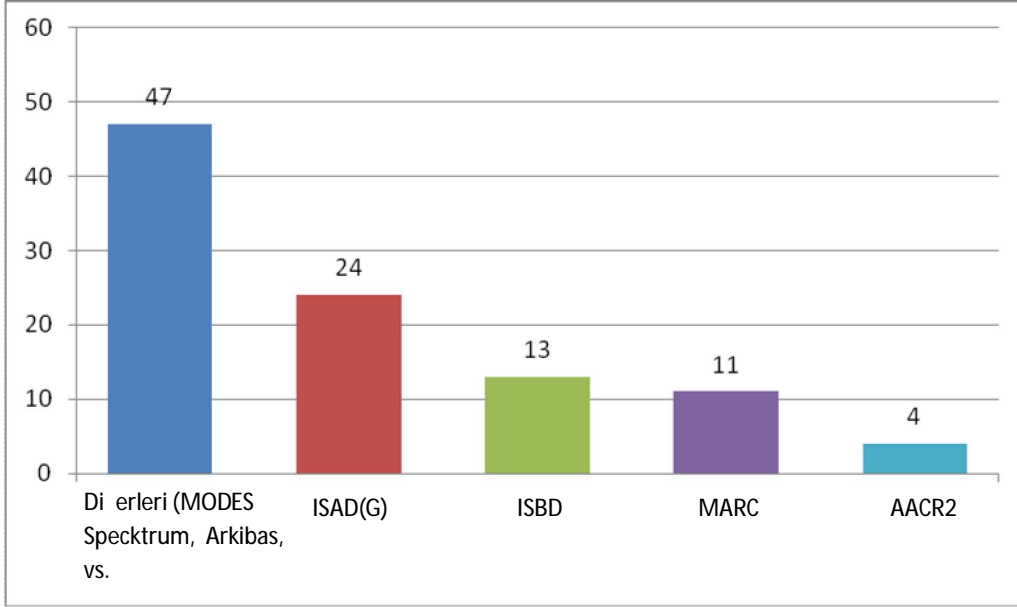
'Dataelementkatalogen'in 1996 yılında ortaya çıkmasından sonra kullanıcıların bu teorik ilkeleri anlamaları için birtakım çalı malar yapıldı. Her zaman ba arılı sonuçlar vermese de bu çalı malar standartlara duyulan ihtiyaç konusunda tartışmalar ba lattı ki bu da ba lı ba ına bir geli me idi. Halen Nordiska Museet 'deki Fotosekretarya bu ilkelerden olu an bir prototip üzerinde çalı maya devam etmektedir.

- Stokholm Şehir Müzesi'nden, Dataelementkatalogen'in geliştirilmesinde görev almış olan Torsten Johansson ile yapılan bir söyleşiye istinaden. (Nisan 2001)

ekil: Dataelementkatalogen'in yapısı, T. Johansson'un izni ile kullanılmıştır.

ekil 1: Tanımlayıcı modellerin kullanımı

geli tirilmemi olan ISAD (G)⁵, ISBD⁶, AACR⁷ v.b. gibi tanımlayıcı modellere göre kataloglanmaktadır.

Bazı kurumlar herhangi bir standarda ba lı olmayan ancak kendileri için özel olarak geli tirilmi modelleri kullanmaktadır. Sadece küçük bir azınlık foto raflar için geli tirilmi standart bir modeli kullanmaktadır. (Bakınız ekil 1)

Standartlar bir katalogun do ruluk ve tutarlılı ının geli tirilmesine katkıda bulunabilirler ancak içinde bulundu umuz dijital ça da bir standardı kabul etme konusundaki öncelikli argüman^{tez} da ınık veritabanları içerisinde veriyi arayabilme ve payla abilme imkânıdır. Hâlihazırda foto rafları kataloglama konusunda yaygın ekilde kabul gören uluslararası bir standart bulunmamaktadır. Foto raf koleksiyonlarının görece yakın bir geçmi te kabul görmeye ba lamı olmaları nedeniyle, kurumlar arasında özellikle de uluslararası seviyede uzun zamana yayılmış olan bir i birli i yapma gelene i olu mamı tır. Bununla birlikte Avrupa'da kataloglama uygulamalarını

Bir önceki sayfadaki foto raf: Alçıdan e yalar satan sokak i portacısı, 1900'ler. Foto raf: A.Malmström. Orijinal negatif, 9x12 cm., Kuru plaka, jelatin, Stokholm ehir Müzesinin izniyle.

⁵ General International Standard Archival Description [Genel Uluslar arası Standart Ar ıvsel Tanımlama], url: <http://www.ica.org/biblio/isad_g_2e.pdf>

⁶ International Standard Bibliographic Description [Uluslar arası Standart Bibliyografik Tanımlama], url: <<http://www.ifla.org/VII/s13/guide/isbdg03.htm>>

⁷ Anglo-American Cataloguing Rules [Anglo-Amerikan Kataloglama Kuralları], url: <<http://www.nlc-bnc.ca/jsc/index.html>>

senkronize etmeye yönelik bazı milli girişimler olmuştur. Örneğin Norveç'te 1998 yılında bazı sanat ve kültür-tarih müzelerinde foto rafları tanımlamak amacıyla 'Feltkatalogen' uygulamaya geçirilmiştir. Hollanda Fotoğraf Topluluğu Hollandalı fotoğraf koleksiyonu kurumları için 'FOTIOS'u geliştirmiştir. 1996 yılında İsveç Fotosekreteryası İsveç Milli Arşivleri ile sıkı bir işbirliği içerisinde İsveçli kültürel miras kurumları için bir kataloglama modeli olan 'Dataelementkatalogen'i geliştirmiştir. Diğer Avrupa ülkelerinde de fotoğraf koleksiyonlarını kataloglamayı ve ya bu şekilde bir standarda bağlamayı amaçlayan benzer girişimler vardır.

Kitaplar, dokümanlar veya fotoğraf ile ilgili olmayan diğer olmayan malzemeler için geliştirilmiş özgül olmayan sistemler foto rafları kataloglamak amacıyla kullanıldığında kataloglamayı yapanlar veri alanlarının anlamını, fotoğraf raflara özel verileri de girebilmek için genişletmektedirler. Sonuç olarak iki ayrı kurum aynı standardı, örneğin ISAD(G)'ı, kullansa da bu her iki kurum tarafından yapılan tanımlamaların denk olduğu anlamına gelmemektedir. Tanımlamalar, veri alanları farklı maksatlarla kullanıldığı, veri alanlarının seçimindeki farklılıklar ve ISAD(G) kuralları ve veri alanlarının yorumlanmasındaki farklılıklar nedeniyle de farklılık gösterebilmektedir.⁸

Bazı standart çözümler var olduğu halde neden kurumlar hala kendi tanımlama modellerini geliştirmekte veya özellikle foto rafları tanımlamak için geliştirilmemiş olan modelleri kullanmaktadırlar. Bazı durumlarda kurumlar sahip oldukları koleksiyonların, tuhaflıklarının ile başa çıkabilmek için özel olarak geliştirilmiş modellere ihtiyaç duyacak kadar özel olduklarına inanmaktadırlar. Bazen de, Uluslararası Sosyal Tarih Enstitüsü örneğinde olduğu gibi, foto rafların sahip olunan tüm koleksiyonun sadece küçük bir parçasını oluşturmakta ve bu nedenle diğer malzemelerle bir arada kataloglama ihtiyacı ortaya çıkmaktadır.

Standard bir tanımlama modeli kullanmak daha iyi tanımlamalar yapmamıza yardımcı olabilir, ancak kaliteli tanımlamalar yaratabilmek kuralları doğru ve her seferinde aynı şekilde uygulamaya bağlıdır. Bu durumda esas faktör tutarlılıktır ve ancak kayıt girişlerini yapanların uygulayabilecekleri açık ve anlaşılır kurallar var olduğunda başarılanabilir. Bu kurallar bir kültürel miras kurumunun koleksiyonlarını halka sunmak için tercih ettiği yöntem ile de uyumlu olmalıdır.

Birçok devlet kurum ya da tüzel kişilik birçok devlet koleksiyon türünü elinde bulundurmaktadır. Doğal olarak 5000 adet sanatsal fotoğrafı elinde bulunduran bir küçük müze ile sokak ve bina resimlerinden oluşan 5 milyon fotoğrafı bir belediye arşivi arasında büyük farklılıklar

⁸ Deliverable 5.1: Descriptive models for photographic materials [Teslime Hazır 5.1: Foto raflar için tanımlama modelleri], (Amsterdam, 2001),
url:<<http://www.knaw.nl/ecpa/sepia/workinggroups/wp5/deliverable51.pdf>>

vardır. Foto rafların kataloglanmasında uygulanacak yaklaşım kurumun ihtiyaçları, kullanıcıların kurumdaki beklentileri veya en azından kurumun kullanıcılarını algılamakla ilgili tarafından belirlenir. Bu kullanıcı grupları da koleksiyonların kendileri kadar farklı oldukları için kataloglama faaliyetine evrensel bir yaklaşım geliştirmek pek olası değildir.

Foto rafları kataloglamak birçok nedenden dolayı zordur: Gördüğünüz şeyi tanımlamanın çok farklı bir çok yolu vardır, içeriğe ait bilgileri bulmak oldukça zordur ve bazen bir fotoğrafın teknik boyutlarını tanımlayabilmek için bir uzmanın bakışına ihtiyaç vardır. Bir katalog kaydının oluşturulması için kataloglama işini yapanın fotoğrafı nasıl yorumladığına ve hangi boyutları en çok bahsettiğine de bağlıdır ve bu yorumlama da kataloglama işini yapan kişinin geçmiş tecrübelerine göre değişmektedir.

Örneğin aşağıdaki fotoğrafı yukarıdaki şekilde tanımlanabilir: 'Çeride bir makine üzerinde çalışan bir adam ve bir çocuk'. Bu tarz bir tanımlama arka plana dair hiçbir açıklama yapmazken fotoğrafı bakıldığında görülebilen şeyler üzerine odaklanmıştır. Basit olarak bu fotoğrafın neyin fotoğrafı olduğunu söyler ve bu tarz bir tanımlama kataloglama işini yapan kişinin daha önceden bilgi sahibi olmasını gerektirmez.

Finlandiya Foto raf Müzesinin müsaadesi ile

SPANYA MİLLİ KÜTÜPHANESİ :

Kare ekinde bir deliğe yuvarlak bir çivi nasıl uydurulur

Madrid'teki Milli Kütüphane İspanya'nın milli kütüphane sisteminin bir parçasıdır. Kütüphane çok geniş bir kitleye hizmet etmekte ancak özellikle genel araştırmacılar üzerine yoğunlaşmaktadır. Milli kütüphanenin koleksiyonları her türden yayın ve basılı materyali kapsamaktadır. Kitap ve süreli yayın koleksiyonları haricinde Elyazmaları ve Nadir Kitaplar Koleksiyonu, Müzik ve Görsel-İktisadi Koleksiyon, Kartografik Koleksiyon, Çizimler ve Gravürler Koleksiyonu gibi özel ve özellikli bölümleri de vardır.

Fotoğraf koleksiyonu Çizim ve Gravürler Koleksiyonunun bir parçasıdır. 19ncü ve 20ncü yüzyıllardan yaklaşık 600.000 basılı fotoğraf ve yaklaşık 700.000 negatif içermektedir. Koleksiyon 1850'lerin başından 20ncü yüzyılın sonuna kadar olan bir dönemi kapsamaktadır. Bu geniş zaman diliminde uygulanan birçok fotoğraf ve fotomekanik üretim yöntemleri koleksiyonda gayet iyi bir seviyede temsil edilmektedir.

Her yıl yaklaşık 2000 kullanıcı Fotoğraf Koleksiyonuna müracaat etmektedir. Koleksiyona "Guía-inventario de los fondos fotográficos" (1989'da yayımlanan fotoğraf koleksiyonu envanteri) yanında bu kılavuza ek olarak yayımlanan liste ve veritabanlarından ulaşılabilmektedir. İspanya Milli Kütüphanesindeki fotoğrafların çok azı kütüphanenin bilgisayar sisteminde kataloglanmıştır ve her ne kadar fotoğraflara ait referansları çevrimiçi hale getirmenin yolları aranmış da fotoğrafların tanımlanması ve aranıp bulunması için MARC'ın kullanım olasılıkları halen değerlendirilmektedir.

Birçok basılı fotoğraf koleksiyonu envanter seviyesinde tanımlanmıştır ki bu nedenle bir sonraki seviye kataloglama için gerekli veri alanlarının birçoğunu içerirler. Bu başlangıç noktasından sonra kütüphane bir sonraki adım için bir strateji geliştirebilir, koleksiyonun her kısmı için gerekli tanımlama derinliğine karar verebilir ve tutarlı bir katalog oluşturabilmek için gerekli araçları (kapalı terimler listesi, eş anlamlılar sözlüğü, başlık listeleri, v.b.) toplayabilir. Hâlihazırda koleksiyonun farklı kısımları için fotoğrafın önemi ve özellikli yapıları ile kullanıcı ihtiyaçlarına göre farklı tanımlama seviyeleri kullanılmaktadır,

Luciano Roisin (tahminen. 1880-1943). La Coruña. Riazor Beach, tahminen. 1920. Rotogravure, 112 x 281 mm (Postcards. La Coruña), İspanya Milli Kütüphanesinin izniyle, Madrid

Geçtiğimiz yıllarda negatif koleksiyonunun, dikeyliklerin genel yapılarını, içeriklerini, her bir kısmın bakım ihtiyaçları ve durumlarını tanımlayan detaylı bir envanteri yapılmıştır. 2000 yılında 1300 negatiflik (Lagos) büyük bir koleksiyon bir Microsoft Access veritabanı olarak kataloglanmış ve her bir fotoğrafın dijital kopyasına (referans resmi ve her bir negatifin orta ve yüksek kalitede taranmış görüntü seti) bağlantı verilmiştir.

İspanya Milli Kütüphanesinde kullanılan tanımlama modeli kütüphanecilik camiasında çok yaygın olarak kabul gören bir standart olan MARC formatında ISBD (İber MARC)'dir.

Yalnızca kütüphanedeki kitaplar değil diğer materyaller de aynı sistemle tanımlanmıştır. Bu yaklaşımın en büyük avantajı tek bir sistemin idare edilmesinin hem daha ucuz hem de daha kolay olmasıdır. Diğer avantaj da belirli bir baskı altında farklı materyal türlerinin erişilebilir olmasıdır (ki bu getirilen bilgide yüksek seviyede kirliliğe sebep olduğundan bazı insanlar tarafından aynı zamanda bir dezavantaj olarak da görülmektedir.)

MARC ve ISBD'yi foto raflar için kullanırken yaşanan en büyük zorluk bu modellerin münferit öneleri tanımlamak için kullanılmaya yönelik olmalarıdır. Foto raf setleri (negatif veya pozitif baskı) arasındaki birçok ilgisiz kaydetmek kolay değildir ve sistemi kullanıma elverişli halde tutabilmek için birçok adaptasyon yapılmasının gerektirir.

Bazen veriyi gitmek için gerekli veri alanı yoktur veya sistem geliştirilirken öngörülemez bir veri türünü girmek için bazı veri alanlarını değiştirmek/düzeltilmek gerekir. Sonuç olarak, foto raflar diğer veri alanlarında gerektiği gibi çok kısa metinsel bilgi içerdiklerinden foto raflara ait birçok veri not alanlarına girilmek zorunda kalınır. Bu arama-bulma işlemi zorla yapılabilir. Arama-bulma olanaklarını geliştirmek için kullanılması öngörülen terimlerin homojenliği hayati öneme sahiptir.

Sección de Fotografía, Servicio de Dibujos y Grabados and to Gerardo'dan sorumlu olan Isabel Ortega García ve foto rafların bakımından sorumlu uzman F. Kurtz'a destekleri için özelleştirilmiş teşekkürlerimizi sunarız.

- İspanya Milli Kütüphanesi web sitesi, URL: <http://www.bne.es>

AVRUPA GÖRSEL ARŞİV (EVA):

Birlikte çalışmaya uygulamada

Avrupa Görsel Arşivi (European Visual Archive-EVA) 1998-2001 yılları arasında Avrupa Birliği tarafından finanse edilerek kurulan bir aranabilir görüntü veritabanıdır. Hâlihazırda Londra Metropolitan Arşivleri (UK) ve Stadsarchief Antwerpen (Belçika) olmak üzere iki de jektör tarafından yaklaşık olarak 18.000 tarihi fotoğraf barındırılmaktadır. Her iki koleksiyonda ISAD (G) ile tanımlanmıştır. Her iki arşivi bir arada sunabilmek için mevcut tanımlamalar Dublin Core nisyatifi ANA Ö e Seti üzerine in a edilmiş EVO-lite isimli bir orta seviye tanımlama modeline uygun hale getirilmiştir. EVO-lite dijital görüntü hakkında temel bilgileri, dijital görüntünün temsil ettiği fotoğraf hakkında bilgileri ve görüntünün içerik bilgilerini içermektedir. EVA'nın asıl amaçlarından birisi çok dilli arama imkânı sunmaktır. Mevcut tanımlamalardan çıkarılmış bir arama terimleri listesi otomatik ve manüel olarak farklı dillere çevrilmektedir.

Süreç boyunca imla hataları ve fotoğraf bilgilerinin veritabanında yanlış alanlara girilmesi gibi önemli sayıda bozukluk ve tutarsızlık ile karşılaşılabilir. Bu olaylar bir kere daha katalogların oluşturulmasında kontrol edilmiş listelere, kural ve amaç notlarının kullanımına ve titiz kalite kontrollerine olan ihtiyacın altını çizmiştir.

- EVA websitesi: URL: <http://www.eva-eu.org>
- Horik, R. van, 'Archives and Photographs: the European Visual Archive Project (EVA) [Arşivler ve Fotoğraflar: Avrupa Görsel Arşivi Projesi (EVA)], Cultivate Interactive, sayı 3, 29 January 2001, URL: <<http://www.cultivate-int.org/issue3/eva/>>

Londra İç Meclisi, ambulans, Bloomsbury ambulans istasyonu, Herbrand Sokağı, Holborn 1920, Londra Metropolitan Arşivinin izniyle

Stokholm şehir Müzesinin izniyle

Bu fotoğrafı tanımlamanın bir başka ekli de şu olabilir: 'Bir matbaacı, 1900 yılında Uusi kirjapaino baskı şirketinin Kuopio'daki yeni Alman hızlı matbaa makinesine kâğıtları yerleştirilmesini kontrol ediyor'.

Bu durumda kataloglamayı yapan "ne", "nerede", "ne zaman", ve "kim" boyutları hakkında detay sağlayarak fotoğrafın tarihi bir çerçeveye oturtmakta ve geçmişi de çok daha fazla bilgi vermektedir.

Bir fotoğraf hakkında bilgi derlemek genellikle çok daha fazla zaman alır ancak onun anlaşılmasını kolaylaştıracak içeriği sağlar. Örneğin, yukarıdaki fotoğraf 1912 Stockholm Olimpiyat Oyunlarında 60.64 metre ile dünya rekorunu kıran sveçli ciritçi Erik Lemming'i göstermektedir. Şu açıktır ki bu fotoğraf deşerinin büyük bir kısmını sahip olduğu tarihi içeriği borçludur.

Ayrıca, bu durum bir kurumun koleksiyonunu nasıl sunmak istediği meselesidir ki bu da koleksiyonun maksadına, kullanıcıların türüne v.b. bağlıdır.

Örneğin, bir tarih müzesi ağındaki fotoğrafı şu şekilde tanımlayabilir: '1660–1662 yılları arasında silah tüccarları Louys kardeşler ve Hendrick Trip tarafından Justus Vingboons'a inşa ettirilen Amsterdam Kloveniersburgwal'deki Trippenhuys'. Hollanda'daki akademik binalar hakkında bir doküman olarak ise şu şekilde tanımlanabilir: 'Hollanda

ULUSLAR ARASI SOSYAL TARİH ENSTİTÜSÜ:

Hepimiz birimiz için

Amsterdam'da konulu bulunan Uluslar arası Sosyal Tarih Enstitüsü (IISH) 1935 yılında kurulmuştur ve genel olarak sosyal tarih alanında ve özellikle i ç hareketleri tarihi alanında dünyanın en büyük belge ve ara tırma enstitüsüdür. IISH 2300den fazla ar ıvsel koleksiyona, bir milyona yakın basılı kitap koleksiyonuna ve bir o kadar da görsel- i itsel malzemeye sahiptir. Kütüphane yanında büyük bir ar ıve de sahiptir.

Enstitünün foto raf koleksiyonu ço u 50 ya ından daha büyük olan, i ç hareketleri, sosyal reformlar ve siyasi partiler gibi gweni bir alanı kapsayan sosyal tarihle alakalı yaklaşık 640.000 foto rafa sahiptir. Koleksiyonun yarsına yakını negatiflerden oluşur.

Yaklaşık olarak 80.000 foto raf dijitalleştirilmiştir ve otomatik arama sitesindeki katalogla tanımlamalarına e lik etmek üzere referans görüntüleri olarak okuma odalarında kullanıma sunulmuştur. Bütün tanımlamalar çevrimiçi olarak erişilebilir (URL: <http://opac.iisg.nl:8500/>) Burada her kaydın MARC belirtileri (açıklamaları) görülebilir.

Foto raf koleksiyonu a ırlıklı olarak ö e bazında, %10'u ise grup bazında tanımlanmıştır. Foto raflar International Standard for Bibliographic Data (ISBD) kuralları formatının Hollandacaya tercüme edilmesiyle FOBID [Federatie van Organisaties in het Bibliotheek-, Informatieen Dokumentatiewezen]-version) MARC formatında tanımlanmıştır. Modeli foto rafların tanımlanmasına uygun hale getirmek amacıyla ISBD'de olmayan bazı MARC alanları ve IISH'ye özel olarak geliştirilen bir terimler sözlü ü modele eklenmiştir.

IISH'nin foto raflarını kataloglamak için ISBD'yi seçmelerinin asıl sebebi ellerindeki bütün materyallerin (kitaplar, süreli yayınlar,

broürler, el ilanları, foto rafları, i itsel malzeme, dokümanlar ve di erleri) katalog kayıtlarını bir sistem altında birle tirmek istemeleridir. Bunu ilk sebebi sistemin yönetim ve idamesinin kolaylaştırılmasını sağlamak idi ki birkaç sistem yerine tek bir sistemi idare etmek daha kolaydı ve bir tanımlama modelini mevcut bir sisteme entegre etmek birkaç farklı modeli birle tirmekten daha basitti.

Foto rafları tanımlarken 'Ontsluizing Beeld en Geluid'de çalış an Eric de Ruyter ziyaretçilerin bilgi ihtiyaçlarına karşılık vermedikçe (örneğin 'half-tone-yarı ton' terimi görüntünün basılmasında önemli oldu u için zaman zaman eklenmektedir) fiziksel nesneden çok içerik ve kapsam üzerinde yoğunla maktadır. 'Tanıtılan adam' bir kapsam içine yerleştirilmelidir ki 'Berlin Kurfürstendamm'da Egon Krenz'in 18 Ekim 1989'daki konuşmasından sonra tanıtılan adam' olsun. Ziyaretçiler, "Adamın Kurfürstendamm'da olduğu foto raflar var mı?" dan "Egon Krenz'in 18 Ekim 1989'daki konuşmasının foto rafları var mı?"ya varana dek çok farklı isteklerle gelmektedirler. Erişimi kolayla tırmak için IISH kendi terimler sözlü ünü hazırlamıştır.

ISBD asıl olarak ö eleri münferit olarak tanımlamaya yöneliktir. Foto rafları seriler veya koleksiyonlar seviyesinde tanımlamak oldukça zordur. Biraz do açlama biraz da kuralların esnetilmesiyle bu yapılabilir ancak yetersiz olmaya devam edecektir.

Amsterdam Uluslar arası Sosyal Tarih Enstitüsü 'Ontsluizing Beeld en Geluid' bölümünden Eric de Ruyter'e teşekkürü borç biliriz.

- 'Ontsluiting Beeld en Geluid'de bölümünden Eric de ile yapılan bir söyleşiden,ubat 2001 ve 'Handleiding Beschrijving Beeldmateriaal', IISG, Afdeling Ontsluiting Beeld en Geluid, Amsterdam 1996 (yayımlanmamış doküman)
- Uluslararası Sosyal Tarih Enstitüsü websitesi, URL: <<http://www.iisg.nl>>

Rotterdam limanlarında yevmiyelerin kısıtlanmasına karşı protestolar, Ağustos 1979, Uluslararası Sosyal Tarih Enstitüsü'nün izniyle

Bilimler ve Sanatlar Kraliyet Akademisi, 1972' (çünkü bu bina kapının yanındaki levhada da belirtildi i gibi akademiye ev sahipli i yapmaktadır). Bir eski araba müzesi bu foto rafı u ekilde kataloglayabilir: 'Opel Cadet' (çünkü kapının önünde bir Opek Cadet durmaktadır). Bir reklam ajansı ise: 'Amsterdam'da Sonbahar' ekinde tanımlayabilir.

Bu tanımlamaların hiçbirisi eksiksiz de ildir: her biri kurumun hizmet etmeyi amaçladı ı toplulu un ihtiyaçlarını kar ılamaya yönelik olarak foto rafın farklı bir boyutu üzerinde odaklanmaktadır. Foto raflanan eylere ait gerekli içerik bilgisini sa layabilmek için ara tırma yapmak ve detayları incelemek gerekliyse kataloglamanın neden zaman alıcı bir i oldu u hemen anla ılabilir.

Hollanda Kraliyet Bilimler ve Güzel Sanatlar Akademisi'nin izniyle

Foto rafta sunulan görüntüyü açıklamanın ötesinde, fiziksel özellikleri de belgelenmelidir. Foto rafçılık 1839 yılında ortaya çıktı indan beri sayısız foto raf baskı yöntemi geli tirilmi tir. Bu yöntemleri ayırt etmek oldukça zordur ve uzmanların i idir ancak malzemenin özelliklerini bilmek do ru depolama kılıflarını seçmek ve en uygun muhafaza artlarının ne oldu una karar verebilmek için çok önemlidir.

leri biraz daha karma ık hale getirmek ister gibi bir koleksiyonda aynı görüntünün de i ik fiziksel türleri olabilir; örne in bir görüntü hem negatif, hem pozitif baskı, hem orijinalden kopya baskı hem de dijital kopya olarak var olabilir. deal olarak bir katalog farklı fiziksel tezahürlerin birbirleri ile ili kileri hakkında bilgi içermelidir. Bununla birlikte, büyük bir koleksiyonda fiziksel kopyalar arasındaki ili kiler her zaman bilinmeyebilir, her halükarda birçok katalog bu ili kileri do ru bir ekilde kaydetmek için uygun artlara sahip de ildir. Sonuç olarak bu bilgi ya hiç kaydedilmez ya da dolambaçlı bir yoldan kaydedilir.

Dijital formata çevirmenin geli mesi foto raf koleksiyonu sahibi kurumların omuzlarına yeni yükler bindirmi tir. Bugünün bilgi toplumunda bilginin kolay bir ekilde aranıp bulunabilmesi temel ihtiyaçlardan birisidir ve kültür kurumlarından bilgi sa layıcılar olarak üzerlerine dü eni yapmalarına dair bir beklenti vardır. nternetteki resmi olmayan ve güvenilmez bilgi miktarının artması ile birlikte kültürel miras kurumları imdiye kadar hiç olmadı ı biçimde özgün materyallerin muhafızları olmak zorundadırlar.

Her geçen gün artan sayıda kurumlar foto raf koleksiyonlarını internette sunmak maksadıyla görüntü bankalarını kullanmaya ve bazı durumlarda mü terileri için kopyalar olu turmaya, ba ladıkları için dijital formata dönü türme projelerinin ba arılı olup olmamasını öncelikle tanımlamaların kalitesi belirlemektedir. Web sunumları arama-bulup getirme i lemleri için ço unlukla mevcut katalog kayıtlarına ba ımlıdır ve bir web sitesi olu turma sürecinde bir katalogdaki zayıflıklar veya bo luklar ortaya çıkıverir. Ço u zaman sıfırdan yeni katalog kayıtları yapılması, mevcut katalog kayıtlarının adamakıllı düzeltilip standartla tırılması gerekti i anla ılır ve birçok dijitalle tirme projesinde do ru ba lıklar hazırlamak için yapılması gereken i in orijinal planlama esnasında hafife alındı ı gerçe i ile sonuçlanır. Nihayetinde, tanımlamalar proje zamanının büyük bir kısmını alır, örne in 'Geheugen van Nederlan' adlı projede bütçenin neredeyse üçte biri katalog kayıtlarını yaratmak için harcanmı tır.⁹

nternet üzerinde de i ik koleksiyonlar içerisinde arama yapmayı ve kültür kurumları arasında katalog kayıtlarını de i toku etmeyi kolayla tırmak maksadıyla en yaygın olanları Dublin Core Metadata Initiative ve Open Archives Initiative Protocol for Metadata Harvesting olmak üzere birkaç giri imde bulunulmu tur. Bu standartlar kurumların

⁹ 'Geheugen van Nederland' websitesi, URL: <<http://www.geheugenvannederland.nl>>

koleksiyonlarını, farklı modeller üzerine bina edilmiş olsalar bile diğer kurumlarınkiler ile küçük uyarlamalar vasıtasıyla kolayca birleştirilmeleri anlamına gelmektedir. Takas standartları, de i iki prensiplere göre tasarlanmıştır ve bu nedenle de karışıklığı çözümlenebilir ve katkıda bulunan kataloglar arasında bir köprü oluşturursa da uygulamanın başarılı olup olmayacağını en nihayetinde kataloglamanın tutarlılığı belirleyecektir. Bir takas standardı katalogun kalitesini yükseltmek adına tek başına hiçbir işe yaramaz ve özenli, sistematik tanımlama her zaman olduğu kadar önemli olmaya devam edecektir.

Kataloglar foto rafların korunmasında önemli bir rol oynarlar. Koruma sadece materyallerin muhafazası anlamına gelmez, aynı zamanda erişilebilir halde tutulması anlamında gelir ve düzgün katalog kayıtları olmadan foto raflar her ne kadar özenle muhafaza ediliyor olursa olsunlar asıl itibarıyla kayıptırlar. Hele şimdi dijital foto raflar koleksiyonlarda kendilerine daha çok yer bulmaya başladıkça koruma için tanımlamanın önemi daha da belirgin hale gelmiştir. Dijital koruma uzmanları dijital dosyaların teknik özelliklerinin ayrıntılı bir şekilde belgelenmesinin gelecekte onlara erişim riskini sınırlandırdığını konusunda hemfikirdirler. Dijital ça da belgeleme ve koruma daha önce olduğundan daha fazla bir şekilde birbirleriyle ilişkilidirler. Analog foto rafların uygun şekilde muhafaza edilebilmeleri için materyalin teknik özelliklerinin bilinmesi gerekli iken dijital foto raflarda da görüntünün gelecekte de erişilebilir ve görülebilir kalması için dosya tipinin bilinmesi gereklidir. Dijital foto raf ile analog foto rafın kataloglanmaları arasında birçok benzerlikler olsa da – her ikisi de bir foto rafçı tarafından belirli bir zamanda oluşturulmuş bir görüntü sunarlar – teknik detaylar söz konusu olduğunda dijital foto rafları tanımlayabilmek için yepyeni unsurlar gerekli olmaktadır. Hâlihazırda en çok bilinenleri PREMIS, NISO Technical Metadata for Digital Still Images ve DIG35 olmak üzere standartlaştırılmış yeni bir eleman seti oluşturmak için çaba gösterilen birkaç tane ebbüste bulunulmaktadır.

Bir foto raf koleksiyonunu gelecekte de erişilebilir bir halde tutmak için katalogun kendisinin de uzun vadeli erişime uygun bir şekilde oluşturulması önemlidir. Örneğin, herhangi bir dijital dosyaya, bu bağlamda katalog kayıtlarına da, uzun vadede erişim e er müseccel (özel) bir yazılım kullanıldı ise yazılım üreticisine bağımlı kalınacağından, tehlikeye atılmış olabilir. Hâlihazırdaki öneriler, yazılımın eskimesi riskini sınırlandıracığından açık kaynak kodlu yazılım kullanmak ve veriyi XML gibi, platformdan bağımsız, insan tarafından da okunabilir formatlarda depolamaktır. Ancak açık kaynak kodlu yazılımlar bile zaman içerisinde bakıma ihtiyaç duyarlar. Geni bir şekilde kabul gören bir açık kaynak tercih edilirse yazılımın uzun

Önceki sayfadaki foto raf: Naerodalen (Norveç)'te bisikletçiler. Foto raf: Axel Lindahl, yaklaşık 1880-1890, Oslo, Norsk Folkemuseum'un izniyle

METADATA ARAMA ÇİN AÇIK AR IVLER NİSİYATİF PROTOKOLÜ: Kayıtların engelsiz de i toku edilmesi

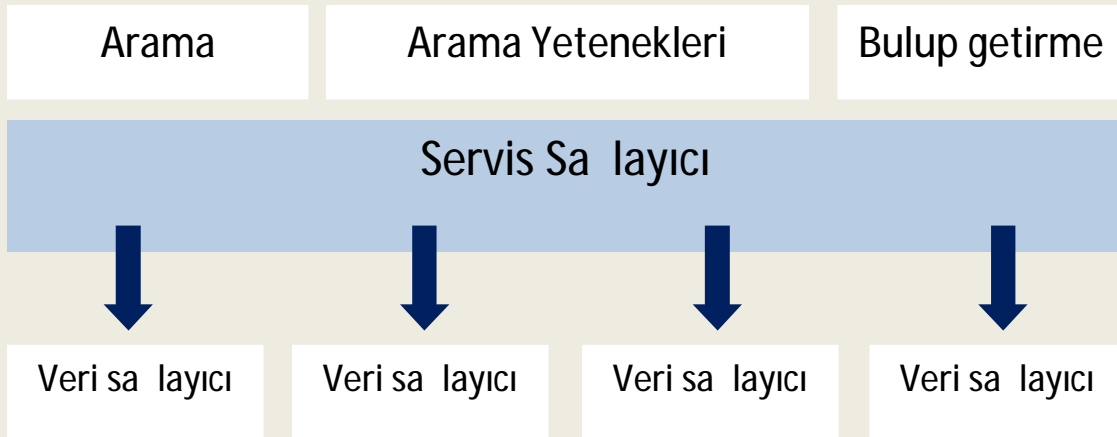
Meta Data Arama ÇİN Açık Ar ivler nisiyatif Protokolü (OAI-PMH) ar ivlerin birbirleri arasında kayıtlarını kolaylıkla paylaşmalarını sağlayan bir teknik protokoldür. "Veri sağlayıcı" (aslında herhangi bir koleksiyon sahibi olan herkesi ilgilendirdi i için kelimenin hafif anlamıyla) denilen rolü oynayan ara ivler kayıtlarını İnternet üzerinde XML formatında erişilebilir olarak bulundururlar. "Servis sağlayıcılar" denilen Google benzeri merkezi sistemler, bu veriyi düzenli olarak arar, dizinler ve merkezi olarak soru turulabilir kılarlar. Veri sağlayıcılardan veri toplamak dı İnda bir servis sağlayıcı de i ik tanımlama modellerine ev sahipli i yapıp senkronize ederek kullanıcıların de i ik ekilde kataloglanmı koleksiyonlar arasında çapraz sorgulama yapmasına imkân sağlayabilir.

OAI-PMH kurumların en az çaba ile kayıtlarını paylaşmasına imkan sağlayan bir engelsiz kar ılıklı çalı şabilirlik çatısıdır. Kurumlar tanımlamalarını ISAD (G), ISBD, MARC, v.b. gibi farklı tanımlama modellerine uygun olarak yapabilirler. Merkezi seviyede, çoklu, farklı ekilde kataloglanmı koleksiyonlar en büyük ortak paydalarına veya orijinal tanımlama modellerine göre sorgulanabilir.

Örne ğin, veri sağlayıcı 1 fotoğrafı çekeni "eser sahibi", veri sağlayıcı 2 ise "foto rafçı" olarak tanımladı ı durumlarda, veri veya servis sağlayıcı seviyesinde "eser sahibi" ve "foto rafçı" tanımlamaları örne ğin "Dublin Core"daki "kreatör" tanımlamasına senkronize edilecek veya e lemlenecektir. Böylece, bir kullanıcı servis sağlayıcı seviyesinde Dublin Core formatı aracılı ı ile kreatör kelimesi için arama yaparsa, sistem veri sağlayıcı 1 ve veri sağlayıcı 2'nin koleksiyonlarında sırasıyla 'eser sahibi' ve 'foto rafçı' kelimelerini arayacaktır.

OAI-PMH semantik web denilen ve WWW üzerinde bilginin akıllı ve mantıklı kullanım ve sunumuna dair felsefe ve fikirlerin pratik olarak hayata geçirilmesidir.

- Açık Ar ivler nisiyatif web sitesi, URL : <<http://www.openarchives.org/>>

DUBLIN CORE:

Evrensel takas formatı

Dublin Core Meta Data Elemanları Seti 1995 yılında Dublin (Ohio)'da yapılan bir toplantı ile tespit edilmiştir. Dublin Core elektronik ortamda dağıtılan dokümanlara meta data eklemek amacıyla kullanılan basit bir araçtır. Dublin Core bu tür dokümanları oluşturularak kendi oluşturdukları dokümanlara alakalı ve yapısal meta datayı girmeleri için kullanılmak üzere tasarlanmıştır. Meta datanın standartlaştırılması bir eylem değil de kullanılmasıyla bu dokümanların takası daha kolay veya en azından daha rahat olacaktır.

1995'teki ilk tespitten sonra standartların geliştirilmesi, bu tip standartların geliştirilmesi faaliyetleri süredir devam etmektedir. Dublin Core kısa bir süre önce ISO standardı olarak (ISO 15836) onaylanmıştır ve artık diğer meta data standartları arasında amacına hizmet eden ve iyi çalışır bir araç olarak kabul görmüştür.

- Web sitesi, URL: <<http://dublincore.org/>>

Dublin Core	
1	Başlık
2	Eser sahibi
3	Konu
4	Açıklama
5	Yayımcı
6	Katkıda bulunan
7	Tarih
8	Tür (Tip)
9	Format
10	Belirteç (Tanıtıcı sözcük)
11	Kaynak
12	Dil
13	İlişki
14	Kapsam (İçerik)
15	Telif Hakları

Berg & Høeg: Bolette Berg and Marie Høeg bir bot içerisinde, 1896, Norsk Museum for Fotografi – Preus Fotomuseum (Horten)'un izniyle

- Web sitesi ISO, URL: <<http://www.niso.org/international/SC4/sc4docs.html>>
- PictureAustralia, URL: <<http://www.pictureaustralia.org/>>

PictureAustralia, Yeni Zelanda Milli Kütüphanesi, Avustralya Milli Kütüphanesi ve ağırlıklı olarak Avustralyalı olmak üzere birçok diğer kültürel miras kurumunda koleksiyonlar arası arama-bulma hizmeti sunmaktadır. PictureAustralia'nın tanımlamaları Dublin Core formatına göre yapılmıştır.

- Worthington Memory, URL: <<http://www.worthingtonmemory.org/>>

Bu görüntü Ohio, A.B.D.'de birkaç Worthington kütüphanesinde yerleştirilmiştir. Kültürel miras aktiviteleri tarihi doküman ve fotoğrafların dijital olarak kopyalanmasını (taranmasını), yerel 19 ve 20nci yüzyıl gazetelerinin aranabilir çevrimiçi indekslerinin oluşturulmasını, 200üncü yıldönümüne ait sözlü tarih ve fotoğraf-doküman koleksiyonlarını içermektedir. Takas formatı olarak Dublin Core kullanılmaktadır. Bu nedenle bu site fotoğraf kayıtlarının nasıl takas edildiğinin ilginç bir örneğidir.

vadede sürdürecek ortak ilgi ve bilgiye sahip daha büyük bir insan toplulu u var olaca ından gelecekte de ihtiyaç duyulan deste i bulma ansı artacaktır.

Katalogun bir koleksiyonun belkemi i oldu u ve kaliteli katalog kayıtları için yatırım yapmanın gözde bytlmemesi gerekti i açıktır. Böyle bir katalogu olu turmak ve muhafaza etmek hem personel hem de kaynaklar açısından hatırı sayılır bir yatırım gerektirmektedir. Yapılan i in boyutlarını belirli sınırlar içerisinde tutarken foto raf koleksiyonu kataloglarının kalitesini iyile tirmek SEPIA Tanımlayıcı Modeller alı ma Grubunun esas konusu olmu tur.

Sonraki sayfadaki foto raf: Utrecht'in kurtulu u, 7 mayıs 1945. Kanadalı askerler sevinçli bir kalabalık tarafından kar ılanıyor. Hollanda Sava Dokümanları Enstitüsü (Amsterdam)'nn izniyle

DİJİTAL GÖRÜNTÜLER KATALOGLAMAK:

Yeni zorluklar

Dijital foto raflar hızlı bir şekilde rafla bet görmeye devam etmektedir. Giderek artan sayıda foto raf "dijital olarak doküman" ve erişilebilirlik da geç kültürel miras kurumları tarafından gelecek nesiller için korunmak zorunda kalacaklardır. Onları kataloglamak kısmen analog foto rafları kataloglamakla aynı olacaktır: 'kim, ne, nerede, ne zaman' özelliklerini tanımlamak bir katalogcunun uzmanlık ve bilgisi olmadan başarılabilir. Bununla birlikte teknik özelliklerle ilgili metadata (dosya boyutu, sıkıştırma oranı, dosya formatı, v.b.) sıklıkla otomatik olarak alınabilmektedir.

En hayati sorulardan birisi bu metadata'nın nasıl depolanacağıdır. Depo edilmesi gereken en önemli özelliklerin neler olduğunu belirlemek. Koruma uzmanları bu metadata'nın depolanmasının dijital foto rafın zaman içerisinde erişilebilir halde tutulması için hayati öneme sahip olduğunu konusunda hemfikirdirler. Hangi özelliklerin kullanılacağı bir kısmı yanda detaylı olarak bahsedilen bazı girişimler tarafından incelenmektedir.

Koruma Dair Metadata Uygulama Stratejileri (PREservation Metadata Implementation Strategies (PREMIS)): dijital görüntüler için esas koruma metadata'sı

OCLC (Online Computer Libraries Center - Çevrimiçi Bilgisayar Kütüphaneleri Merkezi) ve RLG (Research Libraries Group - Araştırma Kütüphaneleri Grubu) tarafından kurulan PREMIS çalışma grubu Haziran 2003'te kurulmuştur ve nihai sonuçlarını Haziran 2004'te yayımlayacaktır. PREMIS, dijital materyallerin uzun vadeli muhafaza ve erişilebilirliğini destekleyen süreçleri uygulamak, belgelemek ve değerlendirmek için gerekli bilgi olarak tanımlanan esas 'koruma metadata'sı' setini geliştirecektir.

- PREMIS web sitesi, URL: <http://www.oclc.org/research/projects/pmwg/background.htm>

Hollanda Foto raf Müzesi (Rotterdam)'nin izniyle

DIG35 nisiyatif Grubu - Metadata Belirleme Versiyon 1.1: takas için teknik özelliklere dair metadata

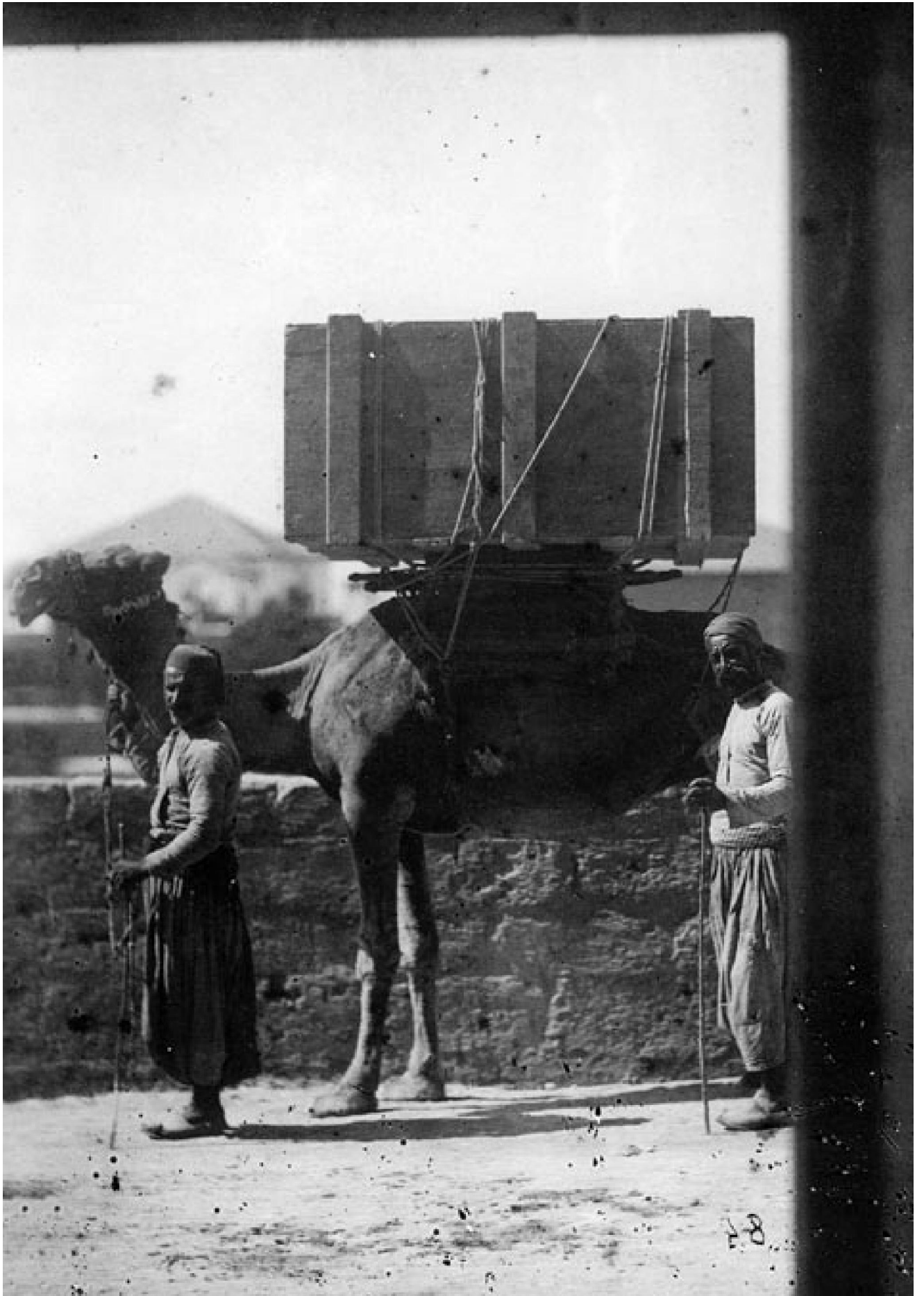
DIG35 nisiyatif Grubunun ilgi oda ı özellikle dijital dosyaların takas edilmesi için kullanılan metadata standartlarını belirlemektir. Uluslar arası Görüntüleme Kurumu'nun bir parçası olarak Kodak, Canon, v.b. gibi bazı ticari irketleri de ihtiva etmektedir. 1999 Nisan'ında kurulan DIG35 nisiyatif Grubunun vizyonu 'son kullanıcılara sadece dijital formata özgü bir takım avantajlar sa larken onların dijital görüntü kullanımını geleneksel foto raf metotları kadar kolay, pratik ve esnek görmelerini sa layacak standart mekanizmalar sa lamaktır'. DIG35 yakın gelecekte RLG ve PREMIS ile i birli i yapaca ını bildirmi tir.

- DIG35 web sitesi, URL: <http://www.i3a.org/i_dig35.html>. DIG35 Metadata Tarifname Sürüm 1,1 yayını temin etmek için buraya kaydolabilirsiniz.

NISO Z39.87 – 2002 Data Sözlü ü – Still görüntüler için teknik özellikler metadatası: dijital görüntülerin ayrıntılı kataloglanması

Kısa bir süre önce ISO standardı olarak da kabul edilen NISO Veri Sözlü ü 1999 Nisan'ında Ulusal Bilgi Standartları Organizasyonu, Kütüphane ve Bilgi Kaynakları Kurulu (CLIR) ve Ara tırma Kütüphaneleri Grubu (RLG) tarafından ba latılmı tır. Asıl amaç dijital duruk görüntüler (still image) için teknik metadatası do ru bir ekilde kaydedebilmektir. Bu iki temel amaca hizmet edecektir: görüntünün kayna ının ve tarihçe bilgilerini belgelemek ve görüntünün do ru bir çıktısını (baskı, ekran görüntüsü, v.b. gibi) temin etmek. İmdiki haliyle sözlük, foto rafların detay, ton, renk ve boyut gibi anlamlı kalite özellikleri için belirlenmi ölçülere göre dönü türülmesi amacıyla yazılımlar tarafından kullanılan veri elemanlarını tanımlayan ve bir görüntünün veya görüntüler grubunun mevcut de erinin (estetik ve fonksiyonel) belirlenmesinde kullanılan çok sayıda de i ik elemanı içermektedir.

- NISO tasarı raporu a a ıdaki ba lantıdan indirilebilir: URL: <http://www.niso.org/standards/standard_detail.cfm?std_id=731>

SEPIADES: farklılıkları birle tirmek

SEPIA'nın ba ladı ı 1999 yılındaki genel görüntüde kurumlar kendi foto raf koleksiyonlarını kataloglamak için çok farklı tanımlama modelleri kullanıyorlar ve foto rafları tanımlamada çok büyük birikmi i yükü ile kar ı kar ıya bulunuyorlardı, standartla ma hemen hemen hiç yok gibiydi ve foto raf üretim yöntemlerinin tespit edilmesi için gerekli bilgi sınırlıydı. Giderek artan sayıda kurumun kataloglarını internet üzerinde yayımlamasıyla, tutarsızlıklar ve hatalar dünyanın her tarafındaki izleyici kitlesi tarafından görülecek ekilde büyümü tü. SEPIA grubu kurumların foto rafların kataloglanmasında uyulacak temel prensipler üzerinde anla maya varılması durumunda izlenecek ilkelerin tespit edilmesi ve aynı çabaların tekrar edilmesinin engellenmesiyle hayatın kurumlar tarafından daha kolay hale gelece ini hissetti. Bu hayatı artık bir yı ın arama-bulma aracı ile u ra mak zorunda kalan kullanıcılar içinde daha kolay hale getirecekti.

Bunun üzerine SEPIA katılımcıları projenin odak noktalarından birinin foto raf koleksiyonlarını kataloglamak için tavsiyeler geli tirmek oldu u konusunda fikir birli ine vardı. Bu tavsiyeler kataloglama alanında tecrübeli profesyonellerin tecrübelerini içerecek ekilde katalogcular için katalogcular tarafından yapılmalıydı. Amaç herkes için geçerli çekirdek eleman seti sunacak tanımlama bir modeli geli tirmektir.

Bu tanımlama modelinin bilfiil kullanımına destek olmak maksadıyla, yazılım tavsiyeler temel alınarak geli tirilecekti. Bu yazılım bir yandan kullanıcılara kendi modellerini yaratabilmeleri için özgürlük tanıırken di er yandan da belirli bir benzerlik seviyesini temin eden tavsiye raporunun temel fikirleri yansıtmalıdır. Yazılım sadece geli tirilecek tanımlama modeli konsepti için bir kanıt olmakla kalmayacak aynı zamanda kurumların foto rafları tanımlamalarında di er genel tanımlama modellerine ile beraber onlara yön verecek kullanıcı dostu bir araç da olacaktır.

Bir yıl sonra, 2000 yılında, be üyeden olu an Tanımlama Modelleri üzerine SEPIA Çalı ma Grubu te kil edildi:

- Foto raf konservatörü Torsten Johansson tarafından temsil edilen Stockholm ehir Müzesi,
- Norveç Ulusal Kütüphanecisi Kristin Aasbø tarafından temsil edilen Norveç Ar iv, Kütüphane ve Müze Makamı,

Önceki sayfadaki foto raf: 1900'lerde Kahire, gümü bromür cam plakadan modern bir kontak baskı, Centre de Recherches sur la Conservation des Documents Graphiques, Paris'in

- Foto raf koleksiyonu sorumlusu Isabel Ortega tarafından temsil edilen spanya Ulusal Müzesi,
- Foto raf ara tırmacısı Anne Isomursu tarafından temsil edilen Finlandiya Foto raf Müzesi ve
- Yayın ve halkla ili kiler sorumlusu Edwin Klijn tarafından temsil edilen Avrupa Koruma ve Eri im Komisyonu.

Bu alanda çalı an profesyonellerin deneyimlerinden istifade etmek ve fikirlerini almak maksadıyla iki uzmanlar toplantısı ile üç milli toplantı düzenlenmiştir. 2000-2003 yılları arasında çalı ma grubu modelin temellerinin belirlendi i ve detaylı olarak geli tirildi i be çalı ma oturumu düzenlemiştir. Nisan 2003'te nihai raporun tasla ı yorumları almak maksadıyla yayımlanmıştır.

Model üzerindeki çalı ma ilerledikçe, ana yapıda eleman setlerini oluşturmak için bir temel sıralamanın dikkate alınması gerekti i açıklı a kavu mu tur. Stockholm'deki ilk uzman toplantısında formüle edilen ihtiyaçlar, özellikle de çok düzeyli tanımlama özelli i, modelin ilk ba ta niyet edilenden çok daha geni bir eleman setine do ru geni lemesine neden olmu tur. Modelin her biri kataloglama için özel önceliklere sahip olan her türde foto raf koleksiyonuna uygulanabilir olması için çok geni bir eleman setinin kaçınılmaz oldu u gerçe i ortaya çıkmıştır. Buradaki zorluk ise katalogcuların herhangi bir seviyede tanımlamaları kendi tercih ettikleri elemanlar ile yapmalarına izin verecek yapıyı kurmak olmu tur. Projenin son a aması ise eleman setinin ve yapı izlenecek yolların bunu mümkün kılacak ekilde düzenlenmesi olmu tur.

SEPIADES, imdiki adıyla (SEPIA Data Eleman Seti) tavsiye raporu foto rafları tanımlamak için ayrıntılı ve yapısal bir model sunmaktadır. Bu model unları içermektedir:

- Foto rafları tanımlamak için 400'den fazla önerilen eleman seti,
- Bir foto rafı tanımlamak için 21 ana ö e,
- İgili çevrim içi ve çevrim dı ı referanslar,
- Foto raf koleksiyonlarını tanımlamak için çok seviyeli model
- Dublin Core setini foto raf koleksiyonlarını tanımlamak maksadıyla kullanmaya yönelik öneriler.

SEPIADES katı ve de i mez bir model olarak tasarlanmamı tır. Çok sayıda eleman barındırır da bunlardan sadece birkaçı ' listelenmi ve tanımlanmı tır. Zorunlu olarak adlandırılabilir tamamiyle gerekli elemanlardır. Di erleri kullanıcılara tanımlamanın belirli bir alanı ile veya odaklanmak istedikleri dokümantasyon ile ba a çıkabilmeleri için listelenmi ve belirlenmi tir. Örne in, teknik tanımlama, fiziksel özellikler ve hasar de erlendirmesi ile ilgili çok sayıda eleman vardır ancak bunlar kesinlikle zorunlu de ildir: bunların bulunma maksadı koleksiyonlarını bu boyutları ile detaylandırmak isteyenler için kılavuzluk etmektedir.

SEPIADES özellikle foto raf koleksiyonları için geli tirilmi bir modeldir. Kurumların birço u zaten bir tanımlama sistemine sahip olduklarından, SEPIADES tek tek foto rafların de il 'foto raf koleksiyonlarının' bir bütün olarak özellikleri ile ilgilenen yardımcı bir araç olarak tasarlanmı tır. Temel olarak, mevcut tanımlama modelleri ile beraber çalışmak için tasarlanmı olsa da çalışmak için ba ka bir sisteme ba ımlı de ildir ve ba ımsız ve tek bir araç olarak da kullanılabilir.

Ayrıntılarıyla SEPIADES

Çok düzeyli tanımlama

Foto raf koleksiyonu katalogcuları ço u zaman büyük koleksiyonlar ve sınırlı zaman ile kar ı kar ıyadır. Her ne kadar arzu edilir bir sey olsa da her bir foto rafın tek tek tanımlanması ço u zaman imkânsızdır. Çalı ma grubunca yapılan uzman toplantılarında katılımcıların ço u katalogcuların kendi koleksiyonlarını tek foto raf seviyesine inmek zorunda kalmadan sadece grup veya koleksiyon seviyesinde tanımlamalarına olanak verecek bir model geli tirilmesi konusunda öneride bulunmu tur. Bu konu projenin çok erken safhalarından beri SEPIADES modelinin temel ihtiyaçlarından bir tanesi olmu tur.

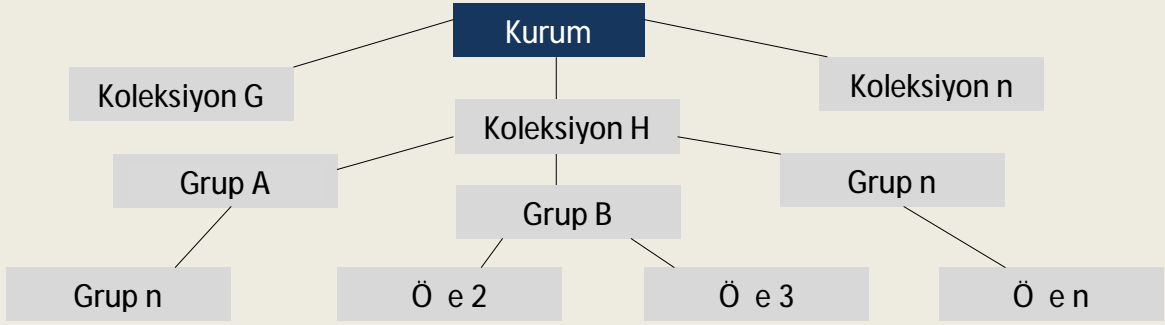
ISAD (G) ve FOTIOS gibi mevcut çok düzeyli modeller incelenmi tir. Modeli mevcut her tür koleksiyonda kullanabilmek için modelin koleksiyonlarda yer alan her seviyenin üstesinden gelebilmesi gereklidir. Gerçekte bir koleksiyon de i en sayıda seviyede olu turulabilse de mevcut birçok çok düzeyli tanımlama modeli sabit sayıda seviyeye sahiptir. SEPIADES ile katalogcular hiyerar i yapısını kendileri olu tururlar ve ihtiyaç duydukları sayıda seviye ve alt seviye tanımlamakta özgürdüler.

Kurum, koleksiyon, grup ve tek foto raf

SEPIADES'te en üst seviye kurum seviyesidir. Adres, ülke ve kurum koleksiyonunun kısa bir tanımı gibi temel kimlik bilgileri burada yer alır. Bu tür bilgiler örne in bilgi di er kurumlar ile payla ılacaksa gerekli olur. Bir kurum bir veya daha fazla koleksiyona sahip olabilir. Koleksiyon 'bir ki i veya organizasyon tarafından bir araya getirilmi bir grup nesnedir.' (AAT)¹⁰ Her koleksiyon bir veya daha fazla grup içerir. Bir grup ise bir koleksiyonun altbölümü olan veya ba ka bir grubun parçası olan fiziksel görüntülerin toplamıdır. Her koleksiyon veya grup bir veya birden fazla tek foto raf içerir. (ekil 2)

Önceki sayfadaki foto raf: Ticaret Akademisi, Krakow, Polonya, yakla ık olarak 1906, gümü jelâtin, Krakow Devlet Ar ıvinin izniyle

¹⁰ Getty Art and Architecture Thesaurus, url: <<http://www.getty.edu/research/tools/vocabulary/aat/>>

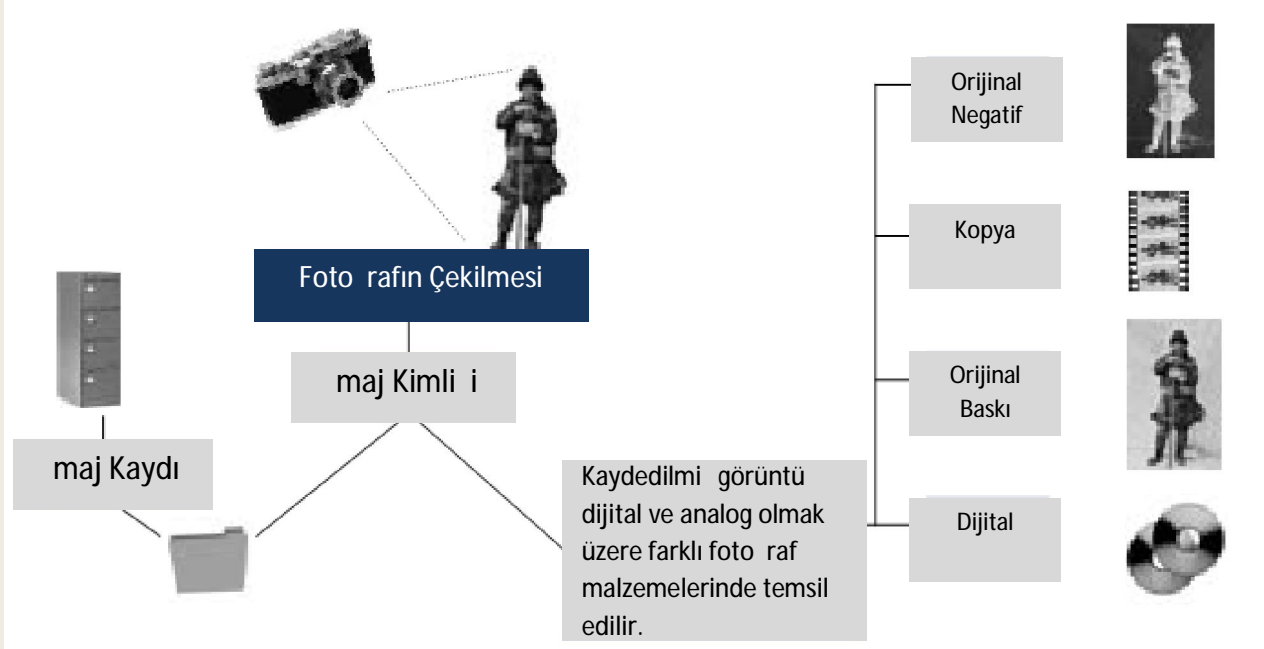

ekil 2: SEPIADES Modelinin Ana Yapısı

Tek ö e: görsel ve fiziksel görüntüler

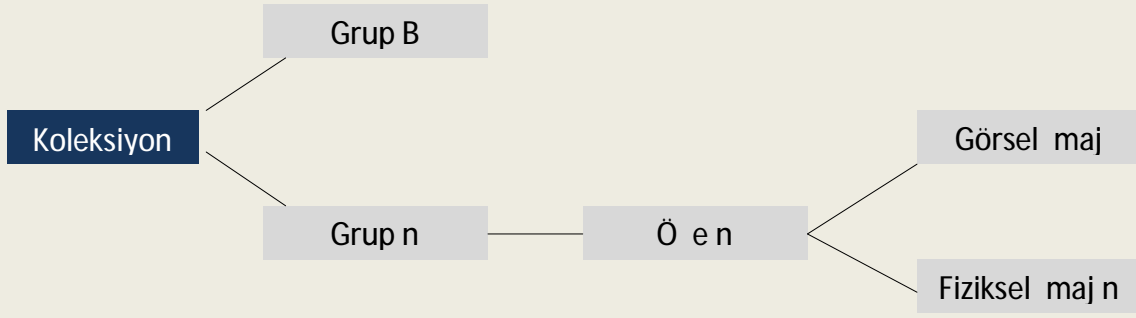
Foto rafın kendine has özelliklerinden birisi de birden fazla fiziksel izhara sahip olabilmesidir (birden fazla formatta görülebilmesidir): baskı, negatif, slâyt, dijital dosya (0 ve 1'ler), v.b. gibi. Kataloglar ço u zaman foto rafın her izharı için aynı bilgileri tekrar ederek ve gereksiz laf kalabalı ı yaparlar. SEPIADES modelinde foto raf üzerinde görülen görüntü (görsel imaj) bir kere kaydedilir ve bütün izharlarına (fiziksel imajlara) ili kilendirilir.

(ekil 3 ve 4)

ekil 3: Fiziksel ve görsel imaj arasındaki fark, Stockholm ehir Müzesi tarafından geli tirilmi modele istinaden

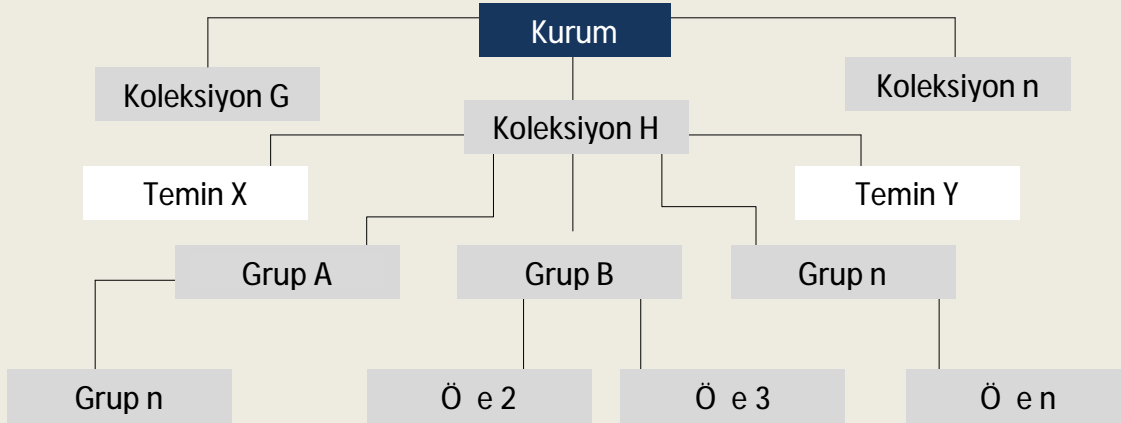
Bu farkın iki sebebi vardır: görüntü ile ilgili bilgi sadece bir kere kaydedildi inden gereksiz tekrarı ve laf kalabalı ını önler. Bir görüntünün hangi formatlarda var oldu unu göstererek koleksiyonun etkin bir ekilde düzenlenmesini sa lar. Bu sayede aynı görüntünün farklı izharları arasındaki ili ki de kolaylıkla kurulabilir.

ekil 4: Ö e bazında SEPIADES Modeli

Temin modülü

Görüntünün neyi içerdiği ve hangi formatlarda var olduğu bilgileri dışında bir katalogun fonksiyonlarından birisi de foto rafın kurum tarafından ne şekilde temin edildiği, daha önceki sahip(ler)inin kim(ler) olduğu ve zaman içerisinde başından neler geçtiğine dair bilgi sağlamaktır. Foto rafın kaynağı hem aratırma hem de telif hakkı nedeniyle önemlidir ve kurumlar çoğu zaman ağı yukarı kataloglara benzeyen temin kayıtları tutarlar. SEPIADES'te bu bilginin kolaylıkla kontrol edilebilmesini sağlamak üzere foto raf ile nasıl temin edildiğine dair bilgi doğrudan ilişkilendirilmiştir ve temin kayıtları kataloga entegre edilmiştir.

ekil 5: Tam SEPIADES Modeli

Yönetim, kaynak ve materyal

Bütün ayrı parçalar (koleksiyon, grup, tek ö e, temin, kurum) katalogun odak noktalarını oluşturan kendileri 3 ana gruba ayrılırlar: yönetim, kaynak ve materyal. 'Yönetim' temel idarecilik için gerekli elemanları, 'kaynak' tanımlanan birimlerin kökenleri hakkında bilgiyi ve 'materyal' görsel ve fiziksel özellikleri ihtiva eder.

Sonraki sayfadaki foto raf: Emilio Beauchy (1847-1928), Soledad'ın Portresi, yaklaşık olarak 1906, albümün kâğıt kabinet kartı, spanya Milli Kütüphanesi (Madrid)'nin izniyle.

SEPIADES yazılım aracı

Çalışma grubu ile yakın işbirliğinde Hollanda Bilimsel Bilgi Hizmetleri Enstitüsü (NIWI) modeli SEPIADES raporunda formüle edildiği şekilde uygulamaya dökülebilecek bir yazılım aracı geliştirdi. Bu aracın bazı temel özellikleri aşağıdaki gibidir:

Çok düzeyli tanımlama

Katalogcular koleksiyonlarının yapısını temsil edecek tanımlama aracını kendileri yaratabilirler.

Esnek ve kolay özelleştirme

Her kök XML dosyasından birini yapılandırarak örnekler, listeler, ana sayfaya açılan menüler ve not alanları oluşturulabilir ve silinebilir.

XML içerisine depolanan kayıtlar

SEPIADES XML tabanlıdır, bu nedenle bütün kayıtlar bütün platformlarda bütün metin editörü programlar tarafından görüntülenebilen ve insan gözüyle de okunabilen XML dosyalarında saklanırlar.

Dublin Core'a ithal fonksiyonu

SEPIA çalışma grubunun önerilerine göre, SEPIADES kullanıcıların kayıtlarını Dublin Core XML dosyalarına ithal etmelerine imkân tanımaktadır. Bu fonksiyon kayıtların Dublin Core formatında koleksiyonlar arası takasına imkân vermektedir.

Tam metin arama-bulma

SEPIADES aracı özel sembol, operatör ve gelişmiş sorgulamaya da izin veren ve koleksiyonun herhangi bir parçasından kayıtların aranıp bulunmasını sağlayan bir tam metin arama-bulma fonksiyonuna sahiptir.

OAI-PMH uyumlu

Meta Data Arama için Açık Arayıcı Protokolü kullanarak, araç kurumların birbirlerinin kayıtlarına erişimini mümkün kılmaktadır. SEPIADES aracı bir veri sağlayıcı olarak hizmet etmek üzere tasarlanmıştır.

Diğer sistemler ile esnek entegrasyon

SEPIADES mevcut genel tanımlama modelleri ile esnek entegrasyona izin veren Java ve XML dillerinde programlanmıştır.

Kullanıcı desteği

SEPIADES aracının nasıl kullanılacağını açıklayan 47 sayfalık bir kullanıcı kılavuzu mevcuttur.

Sistem Gereksinimleri

Microsoft Windows 98 (1'inci veya 2'nci sürüm), NT 4.0 (Servis Paketi 5 veya üstü gerekli), ME, XP ve 2000 (Servis Paketi 2 veya üstü ile), OS X ve Linux Kernel V 2.2.12 ve GLIBC v2.1.2-11 veya üstü

GÖRÜNTÜ VERİ TABANLARI:

Bazı örnekler¹¹

- [American Memory Project](http://memory.loc.gov/), URL: <http://memory.loc.gov/>
Amerikan Meclis Kütüphanesi Milli Dijital Kütüphane Programı tarafından düzenlenen ve diğer birçok kütüphane ve arşivinde katıldığı bir yetkili bir Amerikan dijitalleştirme projesi örneğidir. Program A.B.D.'nin tarihi ve kültürü ile ilgili başlıca kaynak materyallerini erişim imkânı sağlamaktadır. Hâlihazırda doküman, film, elyazması, fotoğraf ve ses kayıtları olmak üzere 70'den fazla koleksiyon çevrimiçidir.
- [Beeldbank Gemeentearchief Amsterdam](http://gemeentearchief.amsterdam.nl/archieven/beeldbank/), URL: <http://gemeentearchief.amsterdam.nl/archieven/beeldbank/>
'Beeldbank' Amsterdam Belediyesi Arşivlerinden 120.000 fotoğrafı içermektedir. (Hollanda)
- [Collage London Guildhall Library](http://collage.cityoflondon.gov.uk/), URL: <http://collage.cityoflondon.gov.uk/>
Londra Kütüphaneleri ve Sanat Galerileri Departmanı Kurulu tarafından sahip olduğu 20.000 sanat eserini içeren Britanya görüntü veritabanı
- ['Deutsche Kolonialgesellschaft' \(German Colonial Society\)](http://www.stub.bildarchiv-dkg.uni-frankfurt.de/dfg-projekt/default.htm), URL: <http://www.stub.bildarchiv-dkg.uni-frankfurt.de/dfg-projekt/default.htm>
Stadt- und Universitätsbibliothek Frankfurt am Main tarafından kurulan ve idare edilen ve Alman Sömürge Topluluğu arşivlerinden 50.000 görüntüyü içeren Alman görüntü veritabanı.

- [Direction des Musées de France base Joconde](http://www.culture.gouv.fr/documentation/joconde/fr/pres.htm), URL: <http://www.culture.gouv.fr/documentation/joconde/fr/pres.htm>
Foto raflar da dahil olmak üzere 130.000 sanat eserini içeren Fransız görüntü veritabanı. Fransa Kültür Bakanlığı tarafından koordine edilen bu inisiyatife yaklaşık 80 müze katılmaktadır.
- [Early Photography](http://www.earlyphotography.nl), URL: <http://www.earlyphotography.nl>
Bu Hollanda görüntü veritabanı Amsterdam'daki Rijksmuseum (Rijksprentenkabinet) müzesi, Leiden Üniversitesi Baskı Odası ve Hollanda'daki diğer 25 üniversite, arşiv ve müzenin sahip olduğu ilk dönem fotoğraf koleksiyonlarından ilginç örnekler sunmaktadır. Katalog 1839-1860 öncülük döneminden 3700 portre, şehir görüntüsü ve manzara fotoğrafı içermektedir. Foto raflar Hollandalı ve yabancı fotoğrafçılar tarafından Hollanda, Fransa, İngiltere, Almanya ve A.B.D.'de çekilmiştir. Amsterdam, Rotterdam, The Hague ve Haarlem'in en erken dönem foto rafları yanında William Henry Fox Talbot, Edouard Baldus ve Gustave Le Gray gibi fotoğrafçılar tarafından çekilmiş ünlü foto raflar da bulunmaktadır. Dagerotipten tuzlu kâğıt baskılara, cam negatiflere ve fotolitoğraflara kadar her teknikten fotoğraf vardır. Çerçeve veya kılıf içerisinde foto raftan albüm veya kitaplara yapılandırılmış foto raflara ve stereografiye kadar her kullanım alanından fotoğraf da vardır.

¹¹ İnternet bağlantıları son olarak 10 Mayıs 2004 tarihinde kontrol edilmiştir.

- [Galleri Nor](http://www.nb.no/gallerinor/), url: <<http://www.nb.no/gallerinor/>> Norveç Kraliyet Kütüphanesi'nin foto raf koleksiyonları görüntü veritabanı. Norveççe yakla ık 70.000 kayıt içermektedir.
- [National Library of Australia Pictorial Collection](http://www.nla.gov.au/catalogue/pictures/index.html), url: <<http://www.nla.gov.au/catalogue/pictures/index.html>> Bu görüntü veritabanı Avustralya Milli Kütüphanesinde bulunan tablo, baskı, foto raf ve üç boyutlu objelerin tanımlamalarını içerir. A ırlık Yeni Zelanda, Antarktika, Papua Yeni Gine ve Pasifik ile ilgili materyalle birlikte Avustralya ile ilgili materyaldedir.

Gümü jelâtin baskı, 17,7x12,7 cm, Finlandiya Foto raf Müzesi'nin izniyle.

Kapsanan asıl zaman periyodu geç dönem 18'inci yüzyıldan günümüze kadar olan dönemdir. Koleksiyon binlerce önemli Avustralyalı ahsiyetin portreleri içermektedir. Resim bölümü ço u ö e seviyesinde veya koleksiyon özeti olarak tanımlanmı 45.000 tablo ve 600.000 foto raf ihtiva etmektedir. Kataloglanan materyalden 60.000'den fazlası dijitalle tirilmi tir.

- [NIOD beeldbank](http://195.169.62.3/beeldbank/), url: <<http://195.169.62.3/beeldbank/>> Hollanda Sava Dokümanları Enstitüsünden seçilmi 3000 adet foto rafı içeren Hollanda görüntü veritabanı. (Hollandaca)
- [REX picture database, Royal Library of Denmark](http://rex.kb.dk/), url: <<http://rex.kb.dk/>> 'Nationale Billedbase' kullanıcıların Kraliyet Kütüphanesinin foto raf koleksiyonunu bir kısmını görmelerine imkân sa lar. Yakla ık olarak 50000 foto rafı kapsamaktadır.
- [University of Michigan Collections](http://images.umd.umich.edu/), url: <<http://images.umd.umich.edu/>> Michigan Üniversitesi görüntü veritabanı kullanıcıların çok sayıda resim koleksiyonuna eri imini mümkün kılan bir koleksiyonlar arası arama hizmeti sunmaktadır. Dijital Kütüphane Olu turma Servisi (DLPS) tarafından hazırlanan bu hizmet koleksiyonlar arası arama bulma kolaylı ı sa layan ilk hizmetlerden birisidir.

İlave Kaynaklar

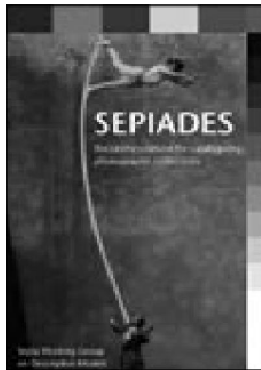
- Aasbø, Kristin, Isabel Ortega García, Anne Isomursu, Torsten Johansson, Edwin Klijn, sepiades. Recommendations for cataloguing photographic collections, Amsterdam 2003, URL: <<http://www.knaw.nl/ecpa/sepia/workinggroups/wp5/sepia-destool/sepiadesdef.pdf>>
- Deliverable 5.1: descriptive models for photographic materials, Stockholm 2001, URL: <<http://www.knaw.nl/ecpa/sepia/workinggroups/wp5/deliverable51.pdf>>
- European Commission on Preservation and Access (ECPA), URL:<<http://www.knaw.nl/ecpa>>
- Gateway for Resources and Information on Preservation (GRIP), URL: <<http://www.knaw.nl/ecpa/grip>>
- Klijn, E., sepia: Safeguarding European Photographic Images for Access' in: Cultivate Interactive issue 6, February 2002, URL:<<http://www.cultivate-int.org/issue6/>>
- Preserving Access to Digital Information (PADI), URL:<<http://www.nla.gov.au/padi/>>
- SEPIADES Working Group, URL:<<http://www.knaw.nl/ecpa/sepia/workinggroups/wp5/cataloguing.html>>
- Safeguarding European Photographic Images for Access (SEPIA), URL: <<http://www.knaw.nl/ecpa/sepia>>
- Technical Advisory Service for Images (TASI), URL:<<http://www.tasi.ac.uk/>>

SEPIA ortakları

Biblioteca Nacional de España (Madrid)
 British Library (London)
 European Commission on Preservation and Access (Amsterdam)
 Finnish Museum of Photography (Helsinki)
 National Archives (Kew, Richmond)
 Netherlands Photo Museum (Rotterdam)
 Royal Library of Denmark (Copenhagen)
 Saechsische Landesbibliothek, Staats- und Universitaets-
 bibliothek Dresden (Dresden)
 Stockholm City Museum (Stockholm)

SEPIA yedek ortakları

Centre de Recherches sur la Conservation des Documents
 Graphiques (Paris)
 International Institute of Social History (Amsterdam)
 Netherlands Institute for Scientific Information Services (Amsterdam)
 Netherlands Institute for War Documentation (Amsterdam)
 Norwegian Archive, Library and Museum Authority (Oslo)
 Royal Library, National Library of Sweden (Stockholm)
 Royal Netherlands Academy of Arts and Sciences (Amsterdam)
 State Archives in Krakow (Krakow)
 Technische Universität Dresden, Institut für Angewandte
 Photophysik (Dresden)
 University College Dublin, Department of Archaeology (Dublin)

SEPIADES kitabını cildini ve/veya CD'sini sipari etmek için web sitesini ziyaret ediniz: <http://www.knaw.nl/ecpa/publications.html> veya ECPA sekreteryası ile irtibat kurunuz.